Linguapeda 2019 Seminar: All theme sessions and abstracts

Time	Friday 12.30–14.00		
Theme	**THEME: MULTILINGUALISM, MENTORING, ACTIVATING METHODS**	**TEEMA: MONIKIELISYYS JA OMA ÄIDINKIELI**	**TEEMA: KIELENOPPIMISTA ERI OPPIMISYMPÄRISTÖISSÄ**
Room	Minervatori 1 (K226)	Minervatori 2+3 (K222.1+K222.2)	Minervatori 4 (K232)
1	Shestunova: Multilingualism in the Finnish preparatory classroom - does it exist?	Penttinen: Multilingualism in German language classes regarding secondary education in Finland and Germany	Toivola: Englannin oppiminen kielenoppimissovelluksen avulla alakoulussa ja päiväkodissa
2	Elgundi: A Shift Towards Multilingualism: Practices by Parents of Multilingual Primary School Children	Heikkola: Kohti kielellisesti vastuullisia käytänteitä. Kyselytutkimus aineenopettajaopiskelijoiden kielenoppimis- ja monikielisyyskäsityksistä opettajan pedagogisten opintojen alkuvaiheessa	Pelli-Kouvo: Toimintatutkimus CLIL-opetuksesta: LEO-mallin kehittäminen
3	Tuomainen: Student teacher, meet your novice mentor - First-time mentoring process in a university setting as professional development	Salin: Oman äidinkielen opetus - tasa-arvoista opetusta?	Ilomäki: Learning languages virtually at upper secondary level
4	Linnavalli: Music playschool enhances children's language skills	Piippo: Äidinkieli, vieras kieli, mikä kieli?	Kajander: Koulun ja arjen välistä rajaa rikkomassa
5	Hahl: Teachers experiences of using drama and action-based methods in language education	Jalkanen: Jaettu asiantuntijuus kielten opetuksen pedagogisessa kehittämisessä	Salo: Opitaan me tandemilla - toisen kotimaisen opiskelua virtuaalisesti

Time	Friday 14.45–16.15			
Theme	**TEEMA: ÄÄNTÄMINEN KIELTENOPETUKSESSA**	**TEEMA: VARHENNETTU KIELTENOPETUS**	**THEME: ASSESSMENT AND FEEDBACK**	**TEEMA: DIGI LUKIOSSA JA KORKEAKOULUISSA**
Room	Minervatori 1 (K226)	Minervatori 2 (K222.1)	Minervatori 3 (K222.2)	Minervatori 4 (K232)
1	Huotilainen: Vieraan kielen oppiminen aivotutkimuksen valossa	Kangasvieri: Innovatiivisen kielikasvatuksen kartta ja kompassi	Yörüdü: Language Assessment Literacy in Changing Times	Ehrnrooth: Digiluokan arviointiprosesseja: kaksi esimerkkiä lukion englannin ja ranskan verkkokursseilta
2	Heinonen: Mitä oppikirja kertoo ruotsin ääntämisestä?	Koivistoinen: Varhennetun kieltenopetuksen monialainen kehittämishanke Itä-Suomen yliopiston harjoittelukoulussa	Dragemark: Expected teacher assessment literacy in Sweden	Juurakko-Paavola: Monimuotoista digipedagogiikkaa korkeakoulujen kieltenopetukseen
3	Ylinen: Say it again, kid! - Vieraan kielen sanojen ja äänteiden oppiminen digitaalisen pelin avulla	Korpinen: Tanssi ja kehollinen oppiminen varhennetussa kieltenopetuksessa	Soltyska: Increasing assessment literacy of in-service teachers through internal and external calibration projects	Intke-Hernandez: Kielenoppimisen ohjaus verkkoympäristössä opettajan ja oppijan kokemana
4	Leinonen: Äänteiden oppimisen ja kirjoituksen yhteys suomea toisena kielenä opiskelevien sanelukirjoitusten tarkastelua	Koivistoinen: Vanhemmat mukaan kieltenopetuksen varhentamiseen	Yörüdü: Measuring Constructs, Constructing Measures: Assessing Discourse Competence	Pollari: Opiskelijoiden kokemuksia englannin digitaalisesta vs. paperisesta ylioppilaskokeesta
5	Virkkunen: Uusia foneettisia apuvälineitä kieltenopettajille ääntämisen opetuksen tueksi	Hahl: Varhennetun kieltenopetuksen käytännön kokemuksia ja työtapoja	Mäkipää: Use of feedback practices at language classes in Finnish upper secondary schools	Mutta: Kielten opiskelijoiden digitaaliset oppijaprofiilit ja näkemykset tulevaisuuden oppimisympäristöistä

Time	Saturday 12.30–14.00			
Theme	**TEEMA: KIELITIETOISUUS, MONIKIELISYYS**	**THEME: DIGITALISATION IN LANGUAGE (TEACHER) EDUCATION**	**TEEMA: KIRJALLISUUS, OPETTAJAOPISKELIJAT**	**TEEMA: ARVIOINTI, YO-KOKEET**
Room	Minervatori 1 (K226)	Minervatori 2 (K222.1)	Minervatori 3 (K222.2)	Minervatori 4 (K232)
1	Lehtonen: Kielet käyttöön kielipedagoginen ja yhteisötaiteellinen toimintatutkimus monikielisessä koulussa	Will: Taking a hybrid approach to digitalization in language teacher education	Katajamäki: Lukemalla voi oppia kirjoittamista? Yliopisto-opiskelijoiden kokemuksia tekstin analysoinnin opettavaisuudesta	Heinonen: Ääntämistaitojen arvioinnin yhteydestä taitotasoihin ja puheen ymmärrettävyyteen
2	Suuriniemi: Kielitietoisuus-käsite ja kieli-ideologiat helsinkiläisten peruskoulujen opetussuunnitelmadiskursseissa	Tran: When two worlds collide&or not: Young Learners Language Repertoires, Desire and Agency in and outside school	Luukka: Kirjallisuuden käsitteellinen muutos kielikasvatuksen haasteena	Jäppinen: Tehoa tekstitaitojen arvioimiseen
3	Skinnari: Kielitietoisuutta ja monikielisyyttä tukeva pedagogiikka (KiMo): uuden opettajankoulutuksen perusteet ja toteuttamisen haasteet	Tumelius: Making sense of becoming a language teacher in the modern world: a motive analysis	Ruohotie-Lyhty: Tulevaa kohti kurottautumassa: Ensimmäisen vuoden kielenopettajaopiskelijoiden näkökulmia kielenopettajaidentiteetteihin	Kemppainen: Ylioppilaskokeiden vaikutus viestinnällisen kielenhallinnan kehittymiseen
4	Lahti: Kielitietoisuus aineenopettajaopiskelijoiden näkökulmasta	Kuure: Language students envisioning the role of virtual reality, digital fabrication and games in language pedagogy	Huhtala: Kielten aineenopettajankoulutuksen haasteet opiskelijoiden näkökulmasta	Hilden: Kokelaiden menestyminen erityyppisissä tehtävissä toisen kotimaisen kielen ruotsin ylioppilastutkinnon ensimmäisessä digitaalisessa kokeessa

Time Friday 12.30–14.00
Theme MULTILINGUALISM, MENTORING, ACTIVATING METHODS
Room Minervatori 1 (K226)
Chair Kaisa Hahl

Tatsiana Shestunova:

Multilingualism in the Finnish preparatory classroom – does it exist?

This presentation outlines the research aimed at exploring how Finnish preparatory teachers perceive multilingualism in the classroom. A secondary aim was to examine teachers' policies regarding the students languages in the classroom. The study applies a qualitative methodology based on six semi-structured interviews with teachers collected during the "Meeting in the Middle" project and analyzed through the content analyses. The theoretical framework of translanguaging underpin the study. Until recently, too little attention has been paid to how students can use their first language as a resource for learning. In the mainstream classroom, students' native language is undervalued as an obstacle to mastering the mainstream language and academic progress. Translanguaging recognizes the importance of cross-language transfer and encourages students to participate in this process. Within translanguaging framework, all linguistic resources are recognized and valued. Evidences show strong interrelation between students L1 and L2. Translanguaging takes into account students existing knowledge and enables them to master L2 more quickly and more efficiently than the strategies ignoring students' wealth of knowledge. The study found that teachers understand the importance of the first language development. Besides, they hold a positive attitude to multilingualism in the classroom on a theoretical level, however when it comes to the practice teachers are lack for functional skills. Though they consider themselves as experts in the fields, they justify their expertise by different factors. These findings suggest that more attention should be paid to pre- and in-service teacher preparation.

Zinab Elgundi:

A Shift Towards Multilingualism: Practices by Parents of Multilingual Primary School Children

Globalisation has led to increasingly multicultural societies, which in turn has led to a shift from bilingualism to multilingualism in many countries. As our lives and societies develop and change, so does the need for uncovering how multilingualism has evolved both as a concept and in practice. Particularly, through the perspectives of the key stakeholders in the spectrum of the phenomenon, those being the children becoming multilingual, their parents lending their support and in many cases influencing their children's multilingualism, and the educators teaching them some of those languages. To that end, this research has two areas of interest, a theoretical interest towards redefining multilingualism from the viewpoint of those three groups, alongside a practical interest aiming to uncover and improve practices used by parents to support their children's multilingual skills. This qualitative research is to be conducted using content analysis of semi-structured interview data collected from 10 fifth and sixth grade multilingual children from Finnish and international families living in Finland, their parents and their foreign language teachers, 25-30 interviews altogether. Ultimately, exploring a more contemporary understanding of multilingualism in addition to investigating how a diverse group of parents currently assist their children's multilingualism can produce tangible recommendations, especially when coupled with the critical analysis of those practices through the perceptions of the children themselves and their language teachers.

Satu Tuomainen:

Student teacher, meet your novice mentor - First-time mentoring process in a university setting as professional development

While teacher practicums in Finland are predominantly performed within the school system, some adult students complete their subject-teacher training as a separate entity after graduation and seek places in universities to complete their practicum. This results in university teaching staff to experience the mentoring process for the first time despite an extensive career in teaching. The purpose of the study was to determine how the first-time mentoring process impacted the professional reflection and development of an experienced university lecturer, based on Dewey's (1910) notion of reflective action and Schön's (1983) reflective practitioner. The study design was a single-subject A/B design, with an observation over a baseline period (A; pre-mentoring teacher career) and the administration of an intervention (B; first mentoring experience). The stable baseline in study design constituted the established teacher role and experience of teaching in higher education. The intervention in the scenario, the implementation of the mentoring of an adult student teacher, was monitored with regular reflection of changes in the pattern of behaviour. The results of the study display change in the behaviour of the mentor during the two-month intervention period, during which development in the mentors' perspective and professional development were observed and recorded. The reflective learning diary narratives supported the change in the mentors own teaching practices and indicate the benefits of engaging in mentoring as part of professional development, even after an extensive career in teaching.

Tanja Linnavalli, Vesa Putkinen, Jari Lipsanen, Minna Huotilainen, Mari Tervaniemi:

Music playschool enhances children's language skills

Processing of music and language activates partly the same brain regions, suggesting that these modalities share common networks in the brain. Many studies have shown that musically trained children outperform their peers without music training in, e.g., foreign language pronunciation, and intensive music interventions have been shown to improve children's linguistic skills. However, as such substantial music training is not feasible to all children, we wanted to study if traditional music playschool with 45-minute group lessons a week has an effect on children's language skills. Total of 75 five-year-old children participated in a longitudinal study for 20 months. Some children attended to professionally guided weekly music playschool sessions, some to similarly arranged dance lessons, while some children did not participate in either one of these. Children did standardized linguistic tests along with non-verbal intelligence tests, four times during the follow-up. Statistical analyses showed that the improvement in vocabulary knowledge and phoneme processing skills was enhanced in children who partook in music playschool compared to children participating in dance lessons or having no extra-curricular activity in their kindergartens. This improvement was linked to the duration of participation. The results encourage using feasible music interventions that are both low-cost and easily implemented in children's curricula to support children's linguistic development. The study further speculates that using music in teaching might benefit language learning.

Kaisa Hahl, Nely Keinänen:

Teachers' experiences of using drama and action-based methods in language education

This presentation discusses language teachers' experiences of using drama and other action-based methods in teaching a foreign or second language in Finland. Communicative language teaching and a meaningful use of foreign language has been emphasised in language education for decades. Prior research reveals, however, that much foreign language teaching is textbook based and does not utilise the target language effectively. Nevertheless, the new Finnish national core curriculum calls for activating and

versatile instruction methods that allow room for joy, creativity and playfulness. Prior research on drama and action-based methods shows that these instructional techniques are beneficial to student learning and language acquisition. Drama and action-based methods have been found to increase student motivation and concentration, improve oral fluency, and enhance the learning of grammar. The data for this study were collected through an online questionnaire that was distributed in teacher networks in social media and through language teacher associations email lists. The data were analysed with content analysis using the Atlas.ti programme. The findings indicate that the participants were a selected group of language teachers (n=130) who regularly use activating methods. Using drama methods was less common than other action-based methods. This presentation discusses the definitions of drama and action-based methods that the teachers provided and examines the variety of activities that they used. The presentation also critically appraises the challenges given for not using activating methods and gives suggestions for the inclusion of drama-based activities in language teaching.

Aika Perjantai 12.30-14.00
Teema MONIKIELISYYS JA OMA ÄIDINKIELI
Paikka Minervatori 2+3 (K222.1+K222.2)
Pj. Juha Jalkanen

Esa Penttinen, Heiner Böttcher: Multilingualism in German language classes regarding secondary education in Finland and Germany

(Esitys suomeksi.) The aim of this study is to explore in how far multilingualism plays a role whilst learning the German language during secondary education (10th grade) in Finland and Germany. The data collection took place by analyzing the answers to the following question: What impact do foreign language skills, acquired in an educational setting, have on the learning success of the German language (German as a native language GNL, German as a second language GSL, German as a short or long course foreign language GFL)? The question was directed at 80 students from three different secondary schools in Finland, and 75 students of two Bavarian secondary schools. The theoretical research is based on the goals and content of the curriculum of both countries, the Common European Framework of References for Multilingualism, and the results of former studies in the field of foreign language didactics. The research method used in this study was a qualitative content analysis. On the one hand, the findings show that good students of both countries made use of their multilingualism whilst learning the German language as well as analyzing their native language even better. On the other hand, multilingualism caused learning problems regarding weaker students. Therefore, this study is part of the answer to a question, which is becoming more and more relevant in a globalized world: What can we learn from each other in a multilingual community while constructing an institutionalized learning environment for languages?

Leena Maria Heikkola, Elisa Repo, Niina Kekki, Jenni Alisaari, Heli Vigren, Tarja-Riitta Hurme: Kohti kielellisesti vastuullisia käytänteitä. Kyselytutkimus aineenopettajaopiskelijoiden kielenoppimis- ja monikielisyyskäsityksistä opettajan pedagogisten opintojen alkuvaiheessa

Tutkimuksen tavoite ja teoriaperusta: Tutkimus selvittää opettajaopiskelijoiden asenteita ja uskomuksia monikielisestä pedagogiikasta. Nämä vaikuttavat siihen, millaisin käytäntein opettajaopiskelijat tulevaisuudessa opettavat kulttuurisesti moninaisessa koulussa. PISA-tulokset osoittavat, että maahanmuuttajataustaiset oppilaat suoriutuvat koulusta heikommin kuin äidinkieliset suomalaiset oppilaat. Uuden OPS:n mukaan jokainen opettajan on kielellinen malli ja oppiaineensa kielen opettaja eli kielellisesti vastuullinen opettaja. Tällainen opettaja on tietoinen monikielisen pedagogiikan käytänteistä ja kielen ulottuvuuksista. Tutkimusten mukaan opettajien tiedot kielellisestä ja kulttuurisesta moninaisuudesta sekä kielen ulottuvuuksista ovat puutteelliset. Suoritustapa: Aineisto on kerätty syyskuussa 2018 aineenopettajan pedagogisten opintojen alussa kyselyllä, johon ovat vastanneet äidinkielen ja kirjallisuuden (N = 29), matemaattisten aineiden (N = 24) ja uskonto- ja reaaliaineiden (N = 6) opettajaopiskelijat. Kysely perustuu kielellisesti vastuullisen opettajuuden viitekehykseen. Esitelmässä keskitytään kahteen avoimeen kysymykseen: 1) skenaarioon monikielisen oppijan tukemisesta kielen dimensiot ymmärtäen ja 2) tiedusteluun monikielisyyden hyödyntämisestä pedagogisena käytäntönä. Kysymykset on koodattu aineistolähtöisellä sisällönanalyysilla. Analyysissa saaduista kategorioista luodaan opiskelijaprofiileja, jotka eroavat käsityksissään kielen dimensioista ja kielellisesti vastuullisista, monikielisyyden sallivista käytänteistä. Tutkimuskysymykset: Mitä käsityksiä aineenopettajaopiskelijoilla on kielen ulottuvuuksista ja monikielisyyttä

tukevista käytänteistä? Miten aineenopettajaopiskelijoiden käsitykset kielen ulottuvuuksista ovat yhteydessä heidän suhtautumiseensa monikielisyyteen? Tärkeimmät tulokset: Opiskelijaprofiilien tarkastelu paljastaa, että vaikka opiskelijoilla on tietoa kielen ulottuvuuksista ja kielitaidon kehittymisestä, eivät he osaa aineenopettajaopintojen alussa vielä nimetä käytänteitä näiden huomioimiseksi opetustilanteessa. Monikielisyyttä sallitaan pääasiassa kielen ja sisällön oppimisen perusteella ja kielletään tasa-arvon ja reiluuden, mutta myös yhteiskuntaan sulauttamisen perusteella. Johtopäätökset ja toimintasuositukset: Tulosten perusteella on tärkeää, että pedagogisten opintojen ja opetusharjoitteluiden aikana resursseja käytetään muun toiminnan lisäksi konkreettisten, kielitaitoa ja kielenoppimista edistävien ja monikielisyyttä tukevien käytänteiden mallintamiseen ja suomi toisena kielenä -didaktiikkaan.

Riitta Salin, Tuulia Hautakoski, Larissa Aksinovits:

Oman äidinkielen opetus - tasa-arvoista opetusta?

Oma kieli, äidinkieli, on sydämen, tunteiden, identiteetin ja ajattelun kieli. Kieli vahvistaa kulttuurista identiteettiä, oman kulttuurin tuntemusta ja siteitä omaan kieliyhteisöön ja entiseen kotimaahan. Oman äidinkielen opettajat on tehnyt selvitystä oman äidinkielen opettajien koulutustaustasta, työsuhteista, oman äidinkielen opetuksen asemasta ja järjestelyistä koulussa sekä opettajien kokemista haasteista omassa työssään. Kyselyyn on vastannut liki 80 opettajaa ympäri Suomea, opettajien edustaessa liki 30 eri kielen opetusta. 95% kyselyyn vastanneista ovat opettamansa kielen natiivipuhujia, 77% opettajista on ylempi, joko Suomessa suoritettu tai tunnustettu korkeakoulututkinto. Oman äidinkielen opetus on kuitenkin hyvin vaihtelevasti organisoitu eri puolilla maata. Opetus on hyvin usein normaalin koulupäivän ulkopuolella, iltaisin, ja moni opettaja kulkee jatkuvasti eri koulujen välillä. Suurin ongelma on kuitenkin ryhmien heterogeenisuus, oppilaat saattavat olla iältään 7-18v, kielitaidon ja oppimisen mahdollisten esteiden vaihdellessa suuresti. Myös opetusmateriaalin opettajat joutuvat hankkimaan itse, varsinkin harvinaisempien kielten kohdalla, ja osin jopa itse kustantaen. Opettajat kokevat myös suurta yksinäisyyttä, useinkaan he eivät koe olevansa osa opettajien yhteisöä. Iso kysymys on oman äidinkielen opetuksen mahdollisuudesta tiedottaminen vanhemmille. Usein vanhemmat eivät tiedä tästä mahdollisuudesta, eivätkä näin ollen osaa asiaa myöskään kysyä.

Jarna Piippo:

Äidinkieli, vieras kieli, mikä kieli?

Tutkin oman äidinkielen (kotikielen, ylläpitokielen) opetusta pääkaupunkiseudulla eri näkökulmista ekologisen systeemiteorian viitekehyksessä. Päätavoitteena oli selvittää opetuksen järjestämisen ja toteuttamisen käytänteitä ja sitä, miten niitä voitaisiin kehittää. Yksi tutkimuskysymyksistä liittyi oppituntien kielikäytänteisiin ja niiden taustalla vaikuttaviin kielikäsityksiin: suosivatko opettajat taitotasoltaan heterogeenisissä ryhmissä yksi-, kaksi- vai monikielisiä työtapoja ja miksi? Koulun kielikasvatuksen ja myös oman äidinkielen opetuksen tarkoituksena on tukea oppilaan aktiivisen monikielisyyden kehittymistä. Tutkimukseni avointen kyselyvastausten analyysi osoitti kuitenkin, että opettajat ymmärtävät monikielisyyden joukkona toisistaan irrallisia kieliä, joita ei tule käyttää samanaikaisesti. Vaikka oman äidinkielen taito on usein heikko, osa opettajista jopa kieltää suomen puhumisen tunneilla (ja vaientaa oppilaat) sen sijaan, että hyödyntäisi sitä ja rohkaisisi kielten rinnakkaiseen käyttöön. Toiset sallivat suomen käytön viimeisenä keinona. Osa rajoittaisi opetuksen vain niille, jotka puhuvat kieltä äidinkielenään, koska kyse ei ole vieraan kielen opetuksesta. Variaatioon he sen sijaan suhtautuvat rikkautena, päinvastoin kuin monet vanhemmat, jotka ovat ottaneet lapsen pois vääränlaista kieltä puhuvan opettajan tunneilta tai vaatineet opettajan vaihtoa. Oman äidinkielen opetuksen tulisi myös rohkaista oppilaita käyttämään omaa kieltään eri oppiaineiden tunneilla. Opettajat työskentelevät kuitenkin yksin, irrallaan muusta kouluyhteisöstä, eivätkä pääse tekemään oppiainerajat ylittävää yhteistyötä, missä kieliä opittaisiin aidoissa

tilanteissa ja pedagoginen kieleily olisi luontevaa ja motivoivaa. Tutkimustulokset osoittavat, että kelpoisuuteen johtavan koulutuksen lisäksi opettajille tulisi järjestää täydennyskoulutusta kielitietoisen koulun tavoitteista ja periaatteista. Opettajankoulutuslaitosten pitäisi tarjota oman äidinkielen didaktiikan opintoja, ja kielten koulutusohjelmien opetusta ja tutkimusta näistä nk. perintökielistä, jotka sijoittuvat äidinkielen ja vieraan kielen väliselle jatkumolle ja joiden puhujamäärät kasvavat nopeasti. Avainsanat: kielikasvatus, oman äidinkielen opetus, monikieliset opetuskäytänteet, perintökieli

Juha Jalkanen:

Jaettu asiantuntijuus kielten opetuksen pedagogisessa kehittämisessä

Tämä esitys on osa Asiantuntijuutta vuorovaikutuksessa -tutkimushanketta, jossa tarkastellaan kielen roolia akateemisen asiantuntijuuden resurssina: miten kielellä rakennetaan, manifestoidaan ja jaetaan omaa asiantuntijuutta. Tässä esityksessä fokus on siinä, millainen pedagogiikka tukee asiantuntijuuden kehittymistä. Tutkimus toteutetaan elävässä laboratoriossa (living lab), jossa monikielistä ja tieteenalalähtöistä viestintä- ja kieliopintojen pedagogiikkaa kehitetään yhdessä yliopiston opiskelijoiden, opettajien, tutkijoiden ja muun henkilökunnan kanssa. Tutkimus kytkeytyy teoreettiseen viitekehykseen, jossa asiantuntijuus nähdään verkostoihin hajautettuna, erilaisten tehtävien parissa neuvoteltuna ja resurssina yhteisenä toiminnalle (Edwards 2011; Engeström 2001, 2009). Kieli taas nähdään yhteisöllisenä toimintana, joka opitaan osallisuuden ja vuorovaikutuksen kautta. Tästä näkökulmasta tarkasteltuna kieli on resurssi, jota voi käyttää eri tilanteissa eri tavoin, eri kieliä yhdistellen. (Blackledge & Creese 2014; García & Sylvan 2011; Kafle & Canagarajah 2015; Ortega 2013, 2014.) Tässä esityksessä tarkastelen pedagogista muutosta asiantuntijuuden näkökulmasta uusien viestintä- ja kieliopintojen opetussuunnitelmatekstien tasolla. Selvitän sitä, millaisia asiantuntijuuksia teksteissä rakentuu ja pohdin, mitä ne tarkoittavat kielten ja viestinnän opettajien tulevaisuusosaamisen näkökulmasta. Tutkimushankkeessa hyödynnetään sekä määrällistä että laadullista aineistoa. Asiantuntijuuden rakentumista tarkastellaan makrotasolla opetussuunnitelmien ja muiden ohjaavien linjausten kautta sekä mikrotasolla opiskelijoiden ja opettajien toiminnan ja käsitysten näkökulmista. Tämän esityksen aineiston muodostavat opetussuunnitelmatekstit (21 sivua), jotka on analysoitu laadullisen sisällönanalyysin ja diskurssianalyysin avulla. Opetussuunnitelmateksteissä on näkyvissä siirtymä viestintä- ja kielitaitojen opettamisesta monikielisten ja tieteenalakohtaisten tekstitaitojen opettamiseen. Asiantuntijuus näyttäytyy monipaikkaisena ja monikerroksisena. Viestintä- ja kieliosaaminen jäsentyy tuloksissa akateemisiksi tekstitaidoiksi, kieliosaamiseksi ja monikieliseksi osaamiseksi. Tulokset herättävät muun muassa seuraavia kysymyksiä: kuka taitoja opettaa, millaista asiantuntijuutta niiden kehittymisen tukemiseen tarvitaan ja mitkä ovat yhteistyön pintoja?

Aika Perjantai 12.30-14.00
Teema KIELENOPPIMISTA ERI OPPIMISYMPÄRISTÖISSÄ
Paikka Minervatori 4 (K232)
Pj. Olli-Pekka Salo

Minnaleena Toivola:

Englannin oppiminen kielenoppimissovelluksen avulla alakoulussa ja päiväkodissa

Suomalaisten pienten lasten englannin oppimista sekä oppimista tukevia digitaalisia menetelmiä on tutkittu vähän. Tarve löytää hyviä menetelmiä tutustua uuteen kieleen kasvaa varhennetun kielenopetuksen myötä. Digitaalisten menetelmien käyttö voi tarjota tukea ja motivaatiota vieraan kielen oppimisen alkuvaiheessa, kun luku -ja kirjoitustaitoa ei vielä ole. Kuuntelua ja ymmärtämistä tukevat menetelmät ovat erityisen tärkeitä kielenoppimisen alkuvaiheessa. Tässä tutkimuksessa selvitetään erityisesti lingvistisestä näkökulmasta, miten alakoululaiset ja päiväkodin viisivuotiaat oppivat englantia tableteilla käytettävän kielenoppimissovelluksen avulla. Moomin Language School -sovelluksessa lapset tutustuvat viikoittain yksittäiseen teemaan ja oppivat siihen liittyviä sisältöjä pelillisesti päivittäin. Yksittäinen pelikerta kestää lapsella 510 minuuttia (35 kertaa viikossa). Pelissä ei tarvita luku- ja kirjoitustaitoa. Sovelluksen avulla lapset kuulevat kieltä, tekevät teemaan liittyviä harjoituksia ja voivat äänittää omaa englannin ääntämistään. Alkuvaiheessa opitaan ensin sanastoa ja yksittäisiä fraaseja. Lisäksi päiväkodeissa pidetään kerran viikossa teemaan liittyvä leikkituokio, jossa harjoitellaan vuorovaikutusta englannin kielellä. Aineistoa on tähän mennessä kerätty päiväkodissa ja koulussa lokakuussa 2018 ja tammikuussa 2019. Lopputestaus tehdään toukokuussa 2019. Koehenkilöt ovat 5-vuotiaita päiväkotilapsia ja alakoulun ensimmäisen luokan oppilaita. Pelaamisen aloitti kaikkiaan 60 pelaajaa, mutta tutkimukseen osallistuvien lasten kokonaismäärä on pienentynyt aineiston keräyksen aikana. Mukana on kontrolliryhmä lapsia, jotka testataan vastaavasti, mutta he eivät pelaa kielenoppimissovelluksella eivätkä tutustu englannin kieleen muutoin ohjatusti. Testaamme tutkimuksessa sanavaraston kehitystä ja lopputestauksessa lisäksi sanojen ja lyhyiden fraasien tuottamista. Lisäksi tutkimme lapsen motivoitumista kielenoppimiseen pelillisyyden kautta. Tulokset ovat vielä alustavia. Vertaamme oppimistuloksia eri lapsiryhmien välillä. Tutkimme myös, onko leikkituokioilla oppimista vahvista merkitys ja miten se mahdollisesti ilmenee tuloksia selittävänä tekijänä.

Päivi Pelli-Kouvo:

Toimintatutkimus CLIL-opetuksesta: LEO-mallin kehittäminen

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, miten englannin kielen opetusta ja oppimista voidaan tehostaa perusopetuksen luokka-asteilla 1-6. Teoriaperustana tutkimukselle ovat kielikylpymenetelmän taustalla olevat teoriat, Krashenin input-hypoteesi ja affektiivinen suodatin -teoria, Swainin output-hypoteesi, kommunikatiivisen kielentutkimuksen teoriat, Cumminsin CUP-malli ja kynnysteoria sekä Vygotskin ZPD-teoria. Tutkimus toteutettiin opetuskokeilun avulla. Opetuskokeilusta käytetään lyhennettä LEO, joka tulee sanoista lisätehoa englannin oppimiseen. Opetuskokeilu kesti kolme lukuvuotta (lv. 2001-02, 2002-03 ja 2003-04). Kokeiluun osallistuivat kaikki kokeilukoulun 346 oppilasta. Perinteisten englannintuntien lisäksi tutkija-opettaja opetti englanniksi matematiikkaa 4.-luokkalaisille, kuvataidetta 3.- ja 6.-luokkalaisille sekä ympäristö- ja luonnontietoa 5.-luokkalaisille Lisäksi 1. ja 2. luokkien oppilaille pidettiin lyhytkestoisia kielituokioita. LEO-opetuksen ja samalla tämän tutkimuksen päätehtävänä oli kehittää sellainen vieraskielisen opetuksen malli, jossa kaikki koulun oppilaat saavat englanninkielistä sisällönopetusta lähtökohtana englannin ja englanniksi opetettujen oppiaineiden opetussuunnitelmat. Tutkimuksessa testattiin matematiikan, kuvataiteen sekä ympäristö- ja luonnontiedon soveltumista LEO-mallilla

toteutettuun vieraskieliseen opetukseen. Tärkeänä tutkimuskohteena oli myös oppilaiden englannin sanavaraston kehittyminen LEO-opetuksessa. Tutkimusmenetelmänä käytettiin toimintatutkimusta, jossa oli piirteitä myös kehittämistutkimuksesta. Tutkimusote oli sekä laadullinen että määrällinen, ja tutkimusaineisto koostui oppilaiden testeistä sekä testituloksista. Opetuskokeilun tuloksena kehittyi LEO-malli, joka tämän tutkimuksen tulosten perusteella toimii vieraskielisessä opetuksessa suomalaisen perusopetuksen luokka-asteilla 1-6. Opetuskokeilun oppiaineet matematiikka, kuvataide sekä ympäristö- ja luonnontieto soveltuvat hyvin LEO-opetukseen. Tutkimuksessa tehtyjen testien perusteella voidaan sanoa, että LEO-mallin avulla oppilaiden englannin sanasto kehittyi positiiviseen suuntaan. Tutkimus tuo kaivatun lisän suomenkieliseen ja Suomen oloihin soveltuvaan vieraskielisen opetuksen opetusmenetelmälliseen tutkimukseen. Raportti esittää menetelmäkokeilun mahdollisimman yksityiskohtaisesti ja tarkasti, jotta vieraskielisestä opetuksesta kiinnostuneet voivat hyödyntää LEO-mallia omassa työssään perusopetuksen luokka-asteilla 1-6.

Liisa Ilomäki, Minna Lakkala:

Learning languages virtually at upper secondary level

(Esitys suomeksi.) In Finland, upper secondary schools have difficulties to offer, in a versatile way, foreign language courses to students, e.g., because the group size remains too often too small. One solution has been to offer students a possibility to participate in virtual courses, organised by an external producer. Studying virtually has different challenges than studying in f2f courses, but also in virtual courses the pedagogical practices should support authentic learning, peer collaboration, self-regulation, and student activity (Kerr, 2011). The aim of this study was to investigate upper secondary level students perceptions about virtual language learning. The context was the entity of virtual language courses organised during 9/2018 2/2019 in Digiluokka service by TutorHouse. Students attended courses of English, French, German, Russian, Spanish and Swedish. Altogether 82 students answered a questionnaire. The questionnaire consisted of the following themes: 1) studying virtually, 2) the structure and content of the course, 3) the level and challenges of the activities, 4) collaboration and group work, 5) support of the learning skills, and 6) the use of digital technology. In addition, students answered in four open-ended questions. The main results were that students were satisfied with the possibility to study virtually, they regarded it motivating but challenging because of the need for independency and study skills. Collaboration and a sense of a learning community were limited. As one practical conclusion, we create design patterns to help teachers to solve some main problems; e.g., support for learning to speak a language.

Kati Kajander, Katja Mäntyä, Tarja Nyman:

Koulun ja arjen välistä rajaa rikkomassa

Kielten oppimisympäristöt ovat moninaiset eivätkä suinkaan rajoitu kouluun ja oppitunneille. Kieliä omaksutaan parhaiten käyttämällä niitä itselle merkityksellisissä tilanteissa. Siksi kielen tulisi olla osa oppilaan arkea, harrastuksia ja mielenkiinnon kohteita eikä vain aine, joka tulee vastaan oppitunnilla. Oppimisen ilo ja mielihyvän kokemuksen luominen ovat tärkeitä opetuksen tavoitteita, sillä ne kehittävät oppilaan valmiutta ja kykyä ottaa riskejä (POPS 2016, 14). Ilon kokemiseen vaikuttavat myös oppilaan mahdollisuus vaikuttaa käytettyihin työtapoihin (Järvilehto 2014, 29) sekä yhteistyö toisten oppilaiden kanssa (POPS 2016, 11). Oppilaan oman luovuuden hyödyntäminen sekä yhteistyötaidot ovatkin nousseet useissa yhteyksissä merkityksellisiksi seikoiksi oppimisen ilon kannalta (esim. Pyykkö 2014). Esittelemme kaksi Jyväskylässä syksyllä 2018 alkanutta hanketta, joissa tavoitteena on antaa vieraan kielten opettajaopiskelijoille kokemuksia erilaisten oppimisympäristöjen hyödyntämisestä opetuksessa ja samalla motivoida yläkoulun oppilaita kielten opiskeluun ja tarjota opettajille vinkkejä koulun ja arjen yhdistämiseen. Häng med i svängarna på svenska! Vauhdissa mukana ruotsiksi! -hankkeessa merkittävässä asemassa ovat

erilaiset ympäristöt ja tilanteet, jotka mahdollistavat oppilaille autenttisia kielenkäyttötilanteita. Mukana hankkeessa on kaksi yläkoulua Jyvässeudulta. Oppilaille esitellään leikkimielinen kilpailu, jonka teemana on ruotsin kieli ja kulttuuri, erityisesti suomenruotsalainen kulttuuri. Kilpailu ei ole sidottu koulun toimintaan, vaan sillä pyritään innostamaan oppilaita käyttämään ruotsin kieltä omassa arjessaan. Kuvakieli projekti toteutetaan yhteistyössä Alvar Aalto museon, luokanopettajiksi ja aineenopettajiksi opiskelevien kanssa. Opiskelijat suunnittelevat, toteuttavat ja arvioivat pienryhmissä Aalto-museossa toteuttamansa kokonaisuuden. Tavoitteena on ymmärtää kuvakulttuurin merkitys (monilukutaito) eri oppiaineissa ja hahmottaa kuvataiteen merkitys osana yleistä kasvatusta. Molemmissa projekteissa tavoitteena on pysyvät käytänteet opettajien ja oppilaiden arjessa sekä kasvava kiinnostus kielen käyttämiseen kaikissa mahdollisissa tilanteissa.

Olli-Pekka Salo, Åsa Löf:

Opitaan me tandemilla - toisen kotimaisen opiskelua virtuaalisesti

Tutkimuksemme tavoite oli selvittää, miten tandemopiskelua voi toteuttaa virtuaalisesti lukion toisen kotimaisen kielen oppitunneilla ja miten opiskelijat kokevat tällaisen työmuodon. Tutkimuksemme taustalla on ajatus tandemopiskelusta, joka on kahden erikielisen ihmisen yhteistyömuoto, jossa molemmat oppivat toistensa kieliä vastavuoroisessa vuorovaikutuksessa (ks. esim. Bremmerts 2003, Karjalainen ym. 2013). Tandemopiskelusta on kehitetty tandemmalli koululuokille luokkatandem (ks. esim. Löf ym. 2016), jota on edelleen laajennettu virtuaalisessa oppimisympäristössä toteuttavaksi eluokkatandemiksi (Eluokkatandem-hanke 2018). Tandemopiskelu perustuu situationaaliseen oppimiskäsitykseen (esim. Lave & Wenger 1991), ja lisäksi toimintaamme voidaan kuvata design-suuntautuneena pedagogiikkana (ks. esim. Vartiainen ym. 2016), jossa tutkimukseen osallistuvat opettajat ovat myös oppijoita kehittäessään uudenlaista toimintatapaa osaksi koulujen toimintakulttuuria. Toteutimme syksyllä 2018 tandemopiskelua kolmen eri lukion vuosikurssia edustavan ryhmän kanssa. Aineistomme koostuu omista havainnoistamme sekä opiskelijoille teettämistämme verkkolomakekyselyistä (N=108). Kyselyn tuloksia tulkitessamme olemme käyttäneet laadullista sisällönanalyysiä (ks. esim. Tuomi & Sarajärvi 2004) mm. vastauksia teemoittamalla. Tutkimuksemme tärkeimpinä tuloksina pidämme lukiolaisten lisääntynyttä rohkeutta käyttää toista kotimaista kieltä äidinkielisen puhujan kanssa sekä heidän kasvanutta ymmärrystään siitä, että vuorovaikutuksessa ymmärretyksi tuleminen ei edellytä kieliopillisesti virheetöntä tuotosta. Toisaalta tutkimustulokset antavat meille opettajille ajattelemisen aihetta kurssien toteutuksen osalta, sillä osaa teettämistämme tehtävistä opiskelijat pitivät epämielekkäinä tai turhauttavina. Myös eluokkatandemtyöskentelyn mahdollisten teknisten ongelmien ennakointiin on syytä kiinnittää jatkossa enemmän huomioita. Omat havaintomme ja opiskelijoiden lomakekyselyn vastaukset vahvistivat kuitenkin uskoamme eluokkatandemtyöskentelyn toimivuuteen. Samalla ne antoivat meille eväitä kehittää toimintaamme niin, että jatkossa voimme tarjota opiskelijoille entistä mielekkäämpiä, merkityksellisempiä ja sujuvampia oppimistilanteita. Tällä tavalla pyrimme luomaan toimivan virtuaalisen tandemmallin.

Aika Perjantai 14.45-16.15
Teema ÄÄNTÄMINEN KIELTENOPETUKSESSA
Paikka Minervatori 1 (K226)
Pj. Päivi Virkkunen

Minna Huotilainen:

Vieraan kielen oppiminen aivotutkimuksen valossa

Aivotutkimus on uusi kasvatustieteen menetelmä, jonka avulla voidaan lähestyä oppimisen ja opettamisen kysymyksiä. Kielenopetuksen osalta aivotutkimus soveltuu erityisen hyvin puheen havaitsemisen ja tuottamisen tutkimuksiin, mutta sillä on annettavaa myös muistin, tarkkaavaisuuden, motivaation ja oppimiskokemuksen tutkimuksiin. Olemme tutkineet äidinkielen ja vieraan kielen äänteiden havaitsemista ja siihen liittyviä aivomekanismeja sekä musiikkiharrastuksen vaikutusta näihin havaintotaitoihin ja niihin liittyviin aivovasteisiin. Tutkimuksissamme olemme käyttäneet teoreettisena taustana ns. äännekartan käsitettä ja siihen liittyvien aivovasteiden tutkimusta sekä havaintotaitojen mittaamisen eri menetelmiä. Olemme havainneet musiikin harrastamisen vaikuttavan monin tavoin vieraan kielen lausumisen ja vieraskielisten äänteiden havaitsemisen taitoihin ja aivomekanismeihin. Näiden tulosten lisäksi esityksessä sivutaan myös lyhyesti aivotutkimuksen menetelmiä ja niiden sovellusmahdollisuuksia muiden kielen osa-alueiden sekä yleisen oppimisen tutkimuksen alueella.

Henna Heinonen:

Mitä oppikirja kertoo ruotsin ääntämisestä?

Suppeassa lähestymistavassa ääntäminen käsitetään pääasiassa yksittäisinä äänteinä tai haastavina sanoina. Äänteet ovatkin keskeinen ääntämisen osa-alue: niiden onnistumisen on huomattu vaikuttavan esimerkiksi vieraan aksentin tunnistamiseen. Äänteiden lisäksi prosodiset piirteet, kuten äännekestot, painotukset ja intonaatio, kuuluvat ääntämisen käsitteen alle (laaja lähestymistapa). Prosodisten piirteiden onnistuminen on kommunikaation kannalta tärkeää, jopa tärkeämpää kuin onnistuminen äännetasolla. Esimerkiksi ruotsissa juuri rytmin ja painotusten on huomattu olevan ymmärrettävyyden kannalta ratkaisevia. Koska kieltenopetus, sen sisällöt ja tavoitteet pohjaavat usein oppikirjaan, on syytä tutkia prosodisten piirteiden roolia oppikirjoissa. Tässä esitelmässä tarkastellaan uusimpia lukion keskipitkän oppimäärän ruotsin oppikirjoja Fokus (Otava) ja Precis (Sanona Pro) ja erityisesti näiden ääntämistehtäviä. Analysoitavana ovat viidelle ensimmäiselle ruotsin kurssille suunnatut oppikirjat. Analyysin tarkoituksena on selvittää, mitä ääntämispiirteitä oppikirjoissa esitellään pakollisten kurssien aikana. Pohdinnassa keskityn näihin piirteisiin puheen ymmärrettävyyden näkökulmasta. Alustavien tulosten mukaan oppikirjojen ääntämistehtävät keskittyvät yksittäisiin äänteisiin. Prosodisia piirteitä harjoitetaan vähemmän. Sanapainon sijoittuminen on huomioitu jossain määrin, mutta esimerkiksi ohjeita painon tuottamisesta ei anneta. Myös yksittäisistä fraaseja ja lauseita harjoitetaan, mutta epäselväksi jää, mitä fraasi- ja lauseprosodiikan piirrettä näissä tehtävissä kehitetään. Huomio on tärkeä, sillä prosodisten piirteiden oppimisessa juuri täsmällisten ohjeiden niiden havaitsemisesta ja tuottamisesta on huomattu olevan avainasemassa. Puutteen havaitseminen on oppikirjapainotteisen opetuksen näkökulmasta merkittävä: edistääkseen kohdekielisen rytmin ja siten myös helposti ymmärrettävän ääntämisen omaksumista opettajan on täydennettävä ääntämisenopetustaan. Materiaalin puuttuessa on muistettava, että jo pelkkä huomion kiinnittäminen ja tietoisuuden lisääminen voivat johtaa piirteen oppimiseen. Tarkentavat ohjeet kommunikaation kannalta tärkeimmistä prosodista piirteistä olisivat kuitenkin suositeltava lisä myös oppikirjoihin.

Sari Ylinen:

Say it again, kid! Vieraan kielen sanojen ja äänteiden oppiminen digitaalisen pelin avulla

Digitaaliset oppimisympäristöt tarjoavat uusia mahdollisuuksia vieraan kielen oppimiseen. Say it again, kid! -hankkeessa tutkittiin digitaalisen pelin vaikutusta englannin äänteiden ja sanojen oppimiseen suomenkielisillä 8-11-vuotiailla lapsilla. Lapsista osalla oli lukivaikeus. Lapset pelasivat noin 5 viikon ajan puheeseen perustuvaa Say it again, kid! -peliä, jossa tuotetaan englannin sanoja ääneen kuullun mallin mukaan ja saadaan palautetta suoriutumisesta. Kuutena päivänä keskityttiin englannin dentaalisia frikatiiveja eli /̪/ ja /ð/-äänteitä sisältäviin sanoihin, kuten think, this, feather, healthy jne. Harjoittelu toteutettiin siten, että puolet lapsista harjoitteli soinnillista frikatiivia pelissä ja soinnitonta frikatiivia pelillisistä elementeistä riisutussa, ei-pelillisessä tehtävässä. Toinen puoli lapsista puolestaan harjoitteli soinnitonta frikatiivia pelissä ja soinnillista frikatiivia ei-pelissä. Ennen ja jälkeen pelijakson mitattiin EEG:llä muistiedustuksia heijastavat MMN-vasteet harjoiteltuja äänteitä sisältäville sanoille. Lukivaikeuden omaavilla lapsilla MMN-vasteet eivät kasvaneet pelillisen harjoittelun seurauksena. Muilla lapsilla MMN-vasteet kuitenkin kasvoivat merkitsevästi pelissä tapahtuneen harjoittelun seurauksena, mutta ei ei-pelillisessä harjoittelussa, vaikka puheharjoittelun määrä oli kummassakin sama. Tulosten mukaan lukivaikeuden omaavat lapset eivät siis näytä hyötyvän pelistä ja palautteesta yhtä paljon tai yhtä nopeasti kuin muut. Heidän oppimiseensa vaikutti enemmän puheharjoittelu. Pelillisyys ja sen elementtinä toimiva palaute kuitenkin hyödyttävät äänteiden ja/tai sanojen oppimista tyypillisesti kehittyvillä lapsilla. Oppilaan taustatekijät huomioiden pelillisiä sovelluksia voidaan siis käyttää tukemaan kielenopetusta.

Anne Leinonen:

Äänteiden oppimisen ja kirjoituksen yhteys suomea toisena kielenä opiskelevien sanelukirjoitusten tarkastelua

Yleinen käsitys on, että suomessa ääntämisen ja kirjainten vastaavuus helpottaa myös ääntämisen ja puheen oppimista. Ortografian ja ääntämisen yhteyttä on tutkittu erittäin vähän, mutta jotkut tutkimukset antavat viitteitä siitä, että ortografia vaikuttaa toisen kielen fonologian oppimiseen eri tavoin (esim. Escudero & Wanrooij 2010; Bassetti, Escudero & Hayes-Harb 2015). Aiempien tutkimusten perusteella suomen vokaalien kesto-oppositiot, kaksoiskonsonantit ja diftongit ovat osoittautuneet oppimisen kannalta haasteellisiksi monille eri kieliryhmistä tuleville puhujille (esim. Aho, Toivola, Karlsson & Lennes 2016; Vihanta 1990). Tässä esityksessä tarkastelen somaliaa ja arabiaa äidinkielenään puhuvien aikuisten s2-puhujien (kielitaitotaso ~ A2.1) sanelukirjoituksia äänteiden oppimisen näkökulmasta. Tutkimuksessa kuulijat (N=20) kuuntelivat puheviestinnän ammattilaisen puhumana kaksi eri sanelua. Sanat olivat aiemmin opiskeltuja adjektiiveja (esim. reipas, tyyni, myönteinen), ja ne kuunneltiin kaksi kertaa. Aineistosta on tutkittu valittujen sanojen kesto-oppositioita, kaksoiskonsonantteja ja diftongeja. Sanoissa esiintyvät virheet on luokiteltu ja laskettu. Niistä on pyritty löytämään tyypillisimmät kirjoitusmuodot. Eri kieltä puhuvien tuotoksia vertaillaan keskenään. Aineiston tuottaneilta opiskelijoilta pyritään myös äänittämään samat sanat imitoituina ja luettuina. Aineiston perusteella yksittäisinä esiintyvät piirteet (esim. t/ai/tava; t/yy/ni) eivät aiheuttaneet suuria vaikeuksia. Useiden haastavien piirteiden esiintyminen sanassa tuotti vaikeuksia (esim. s/uo/si/tt/u; m/ie//ll/y/tt/ävä). Kun sanassa oli enemmän kuin yksi ongelmallinen kohta, sanojen oikeellisuus muuttui. Erot kuulijoiden välillä eivät olleet suuria. Sanelukirjoitusten perusteella voidaan päätellä, että kestojen ja diftongien kuuleminen ovat somaliaa ja arabiaa puhuville haastavia, mutta tutuissa ja lyhyissä sanoissa ne kuultiin ja kirjoitettiin oikein. Kirjoittamisen ja kuulohavainnon sekä ääntämisen yhteyden kannalta aineiston tarkastelu antaa viitteitä niiden välisestä kytköksestä. Tämän aihepiirin tarkempi tutkiminen antaisi tietoa ääntämisen oppimisesta ja tukisi suomi toisena kielenä -opetusta.

Päivi Virkkunen:

Uusia foneettisia apuvälineitä kieltenopettajille ääntämisen opetuksen tueksi

Puhe on monimutkaista motorista toimintaa, mistä tulee usein tietoiseksi vasta vierasta kieltä opeteltaessa. Vieraan kielen puhuminen edellyttää sekä kognitiivisia että motorisia taitoja, ja sujuva ääntäminen vaatii paljon harjoittelua. Tutkimusten mukaan ääntämistä tulee opettaa eksplisiittisesti, jolloin oppijan tietoisuus vieraan kielen äännerakenteesta lisääntyy. Pelkkä pedagoginen osaaminen ei riitä, kun suunnitellaan toimivaa ja tehokasta ääntämisen opetusta. Tarvitaan myös foneettista osaamista, koska ymmärrys puheen foneettisesta perustasta ja äänteiden muodostuksesta lisää yleistä kielitietoisuutta, tukee kielenoppimista ja helpottaa motoristen taitojen harjoittelua. Tutkimusten mukaan kieltenopettajat eivät kuitenkaan koe saaneensa riittävästi tietoa siitä, miten opettaa ääntämistä oppilailleen, ja he toivovat lisää konkreettisia apuvälineitä opetuksensa tueksi. Omassa tutkimuksessani olen kartoittanut ääntämisenopetukseen liittyviä yleisiä ongelmia ja luonut niille design pattern -malleja, joita voidaan käyttää ratkaisemaan ääntämisen ongelmia. Design pattern on malli, joka huomioi opetuksellisen ongelman ja tarjoaa sille valmiin ratkaisun ja käyttökontekstin. Kieltenopettajat saavat käyttöönsä kaikki mallit, joista he voivat valita omaan käyttöönsä sopivat mallit opetuksellisten havaintojensa mukaan. Mallit tarjoavat tiiviissä muodossa tarvittavan teorian sekä käytännön ratkaisun kuhunkin ongelmaan. Tarkoitus on, että opettaja liittää lyhyen, noin viidentoista minuutin pituisen design pattern -osuuden omaan opetukseensa. Tutkimuksen ensimmäisessä vaiheessa noin kymmenen opettajaa testaa malleja opetuksessaan, jonka jälkeen kerään myöhemmin keväällä heidän kommenttejaan ja mielipiteitään mallien toimivuudesta ja käytettävyydestä. Saadun palautteen perusteella malleja kehitetään ja luodaan lisää, jolloin lopputuloksena on laaja patteristo eri ääntämisen osa-alueiden opetukseen liittyviä design pattern -malleja. Myöhemmin malleja käyttäville kieltenopettajille voidaan suunnata myös laajempi teoriapitoinen täydennyskoulutuspaketti, joka pohjustaa mallien menestyksekästä käyttöä.

Aika Perjantai 14.45-16.15
Teema VARHENNETTU KIELTENOPETUS
Paikka Minervatori 2 (K222.1)
Pj Kirsi Wallinheimo

Tea Kangasvieri, Liisa Ranta-Ylitalo, Anu Palojärvi, Josephine Moate: Innovatiivisen kielikasvatuksen kartta ja kompassi

Kielikasvatuksen uudistuspyrkimykset ovat tuottaneet toimivia ruohonjuuritason kokeiluja, mutta hyvät käytänteet menetetään, ellei niitä tunnisteta, jaeta ja kehitetä eteenpäin. Innovatiivisia pedagogisia käytänteitä kehitetään ympäri Suomen, mutta niiden jalostaminen yhtenäiseksi, eri koulutusasteet läpäiseväksi pedagogiikaksi ja jalkauttaminen opettajankoulutukseen sekä kentän opettajien käytänteiksi on kesken (ks. esim. Peltoniemi, ym. 2018). Koulutusasteet läpäisevää kehittämistyötä tarvitaan erityisesti juuri nyt, kun kieltenopetusta varhennetaan. IKI-hanke (Innovatiivisen kielikasvatuksen kartta ja kompassi) tunnistaa, kehittää ja laajentaa opettajien ja varhaiskasvattajien toimivia innovatiivisia kielikasvatuksen käytänteitä. Hankkeen yhteistyöverkosto koostuu kolmesta yliopistosta, kentän opettajista sekä varhaiskasvattajista, opiskelijoista ja opettajankouluttajista. Verkoston yhteistyön kautta kehitetään uusia ja jatkojalostetaan jo tunnistettuja käytänteitä erilaisissa opetuksellisissa konteksteissa ja yhteisöissä. Opiskelijat tekevät yhteistyössä hankkeen työntekijöiden kanssa havainnointeja erilaisista kielikasvatuksen innovaatioista eri kouluasteilla ja päiväkodeissa. Hankkeen tutkijat perehdyttävät opiskelijoita havainnointeihin hankkeessa tuotetun havainnointipaketin avulla. Havainnointimuistiinpanojensa avulla opiskelijat kirjoittavat hankkeelle kuvauksen toiminnasta, joka toimii myös opiskelijoiden oman ajattelun ja ammatillisen kehittymisen edistäjänä. Kuvausten avulla hankkeen tutkijat voivat kriittisesti tarkastella kartoitettuja innovaatioita ja niiden pohjalta myös kentän ammattilaiset voivat kokeilla innovaation toimivuutta omassa opetuksessaan. Hankkeessa kerätyn aineiston avulla osoitetaan, millaisia erilaisia innovaatioita ja kielellisiä olosuhteita Suomessa on sekä millaisia innovaatioita pystytään toimivasti hyödyntämään eri koulutusasteilla. Hankkeessa halutaan tehdä näkyväksi ammattilaisten ja yhteisöjen innovaatiot sekä paikalliset että laajemmat alueelliset toimintamallit aina varhaiskasvatuksesta perusopetuksen loppuun saakka. Kartoituksen avulla nähdään, millaisia innovaatioita tai käytänteitä voidaan käyttää eri-ikäisten lasten kielikasvatuksessa. Toisaalta kartoituksen avulla voidaan löytää myös alueellisia eroja kielikasvatuksessa, sillä mikä on innovatiivista jossain saattaa olla arkipäiväistä muualla. Esityksessämme esittelemme alustavasti kartoitettuja innovaatioita ja hankkeen tarjoamia mahdollisuuksia tulevaisuuden kielikasvatuksen kehitystyölle.

Hilkka Koivistoinen, Nita Kuutila: Varhennetun kieltenopetuksen monialainen kehittämishanke Itä-Suomen yliopiston harjoittelukoulussa

Esityksen tavoitteena on esitellä Itä-Suomen yliopiston harjoittelukoulun varhennetun kieltenopetuksen hankkeen pedagogisen kehittämisen prosessia, jossa on hyödynnetty luokanopettajien, kieltenopettajien ja opetusteknologian asiantuntijan monialaista asiantuntijuutta. Hankkeen keskiössä ovat olleet alkuopetusikäisille sopivien menetelmien tuottaminen varhennetun saksan, venäjän ja englannin kielten opetukseen. Esittelemme yliopiston harjoittelukoulun opettajista koostuvan pedagogisen kehittämisen hanketoimijoiden valitsemat kolme pedagogisen kehittämisen kärkeä: opetusteknologia, draama sekä Storyline -metodi varhentamisen menetelminä. Esityksessä mallinnamme kehittämistoimintaa, pedagogista menetelmätuotantoa ja löydösten levittämistä sekä vanhemmille että opetusalan ammattilaisille.

Kaisa Korpinen:

Tanssi ja kehollinen oppiminen varhennetussa kieltenopetuksessa

Kielen oppiminen tanssin kautta avaa uusia mahdollisuuksia varhennettuun kieltenopetukseen. Tanssi kehollisen oppimisen muotona voi tukea lasten kielen oppimista heille ominaisella tavalla. Tanssin integroimiseksi varhennettuun kieltenopetukseen tarvitaan lisää tutkimusta ja sen avulla opettajille soveltuvien toimintamallien ja työkalujen kehittämistä. Esityksessäni pohdin, kuinka tanssia ja kehollista oppimista voi integroida varhennettuun kieltenopetukseen kielen oppimisen tukemiseksi. Tarkastelu perustuu kirjallisuuteen ja tutkimukseen varhaisesta kielen oppimisesta, tanssista kehollisen oppimisen muotona ja kielen oppimisesta tanssin, liikkeen ja kehon kautta. Täydennän tarkastelua kartoittamalla käytännön esimerkkejä tanssin yhdistämisestä kieltenopetukseen. Tarkastelun pohjalta tuon esille perusteluja, mahdollisuuksia ja haasteita tanssin integroimiseksi varhennettuun kieltenopetukseen.

Hilkka Koivistoinen, Ritva Kantelinen:

Vanhemmat mukaan kieltenopetuksen varhentamiseen

Esityksessä kuvataan Itä-Suomen yliopiston harjoittelukoulun varhennetun kieltenopetuksen kehittämishankkeeseen liittyneen tutkimuksen tuloksia kodin ja koulun yhteistyön monipuolistamiseksi ja vanhempien osallisuuden lisäämiseksi. Pedagoginen kehittäminen ja siihen liittynyt tutkimus koskien vanhempien käsityksiä ja toiveita omasta osallisuudestaan kieltenopetukseen kielipolun alkuvaiheessa toteutettiin harjoittelukoulun ja soveltavan kasvatustieteen ja opettajankoulutuksen osaston yhteistyönä. Tutkimusaineisto koottiin 1. ja 2. luokan oppilaiden vanhemmilta hankkeen aikana, lukuvuonna 2017-2018. Aineistoa kerättiin sekä sähköisellä kyselyllä että teemahaastatteluilla. Aineistosta tehtyjen havaintojen peilaamiseksi haastateltiin myös hankkeen opettajia ja oppilaita 1. ja 2. luokalta. Esityksessä tarkastellaan, mikä on koulun ja siellä työskentelevien opettajien rooli toisaalta keskenään ja toisaalta kodin suuntaan vanhempien osallisuuden tukemisessa ja hyödyntämisessä. Tulosten mukaan vanhemmat ovat halukkaita osallistumaan lastensa kielikasvatukseen. He toivovat tietoa kielivalinnan tueksi, tietoa siitä, miten kieliä koulussa opiskellaan ja siitä, miten vanhemmat voivat olla osallisina kielten opiskelussa ja tukea lastaan. Tulokset osoittavat, että pyrkimys löytää jaettua ymmärrystä kodin ja koulun välillä erilaisista käsityksistä, käytänteistä ja uskomuksista vieraiden kielten opiskeluun liittyen on keskeistä. Koululla on velvoite aloitteenteosta vuoropuheluun. Tulokset haastavat kehittämään koulun ja kodin välisen yhteistyön menetelmiä.

Kaisa Hahl, Kirsi Wallinheimo, Marjo Savijärvi:

Varhennetun kieltenopetuksen käytännön kokemuksia/ja työtapoja

Tämä esitys käsittelee opettajien valmiuksia kieltenopetuksen varhentamiseen ja opettajien käytännön kokemuksia sen toteutuksissa. Varhennettu kieltenopetus nousi yhdeksi hallituksen kärkihankkeeksi vuonna 2017. Varhennettu kieltenopetus alkaa kaikkialla Suomessa 1. luokalla keväällä 2020. Sekä luokan- että aineenopettajat ovat saaneet mahdollisuuden osallistua Opetus- ja kulttuuriministeriön ja Opetushallituksen rahoittamiin täydennyskoulutuksiin kärkihankkeen puitteissa. Tämän tutkimuksen aineistona on varhennetun kieltenopetuksen täydennyskoulutuksen kolmessa toteutuksessa vuosina 2017–2018 osallistujilta (n=76) alkukartoituksessa kerätty aineisto. Osallistujat ovat luokanopettajia, aineenopettajia sekä varhaiskasvattajia ja he osallistuivat joko suomen- tai ruotsinkieliseen täydennyskoulutukseen. Tutkimusaineisto on kerätty sähköisenä kyselynä ja sen avoimet vastaukset on analysoitu Atlas.ti -ohjelmalla sisällönanalyysin menetelmän mukaan. Tutkimus tuo esille, millaisia valmiuksia opettajilla ja kasvattajilla on omien käsitystensä mukaan kieltenopetuksen varhentamiseen, mitä he ovat kokeneet siinä haasteelliseksi ja

millaisia neuvoja tai toiveita heillä on varhennetun kieltenopetuksen mielekkääseen toteutukseen. Alkukartoituksen aineistosta ilmenee, että vaikka suurin osa täydennyskoulutukseen hakeutuneista opettajista oli innolla mukana sekä koulutuksessa että varhennetun kieltenopetuksen hankkeessa, he olivat kohdanneet haasteita opetuksessa. Käytännön haasteita olivat muun muassa valmiin opetusmateriaalin puute, suuret ryhmäkoot ja puutteelliset tilat sekä vähäinen opettajien välinen yhteissuunnitteluaika. Pedagogisia haasteita aiheuttivat muun muassa sopivien varhennetun kieltenopetuksen työtapojen löytäminen tai osaaminen, heterogeeniset ryhmät, koulutuksen puute ja yhteisopettajuuden suunnittelu ja yhteensovittaminen. Käytännön vinkeiksi opettajat ehdottivat muun muassa monipuolisia ja toiminnallisia työtapoja, opettajien yhteistyötä, kielen tuomista arkeen sekä toistuvia rutiineja. Esityksen lopuksi pohdimme, millaista täydennyskoulutusta opettajille olisi tarpeen tulevaisuudessa järjestää.

Time Friday 14.45-16.15
Theme ASSESSMENT AND FEEDBACK
Room Minervatori 3 (K222.2)
Chair Toni Mäkipää

Aliye Evin Yörüdü, Ebru Tuba Yürür:
Language Assessment Literacy in Changing Times

English language teachers need to deal with various assessment procedures in their professional lives on a regular basis. For example, they plan and administer classroom assessment activities, use various forms of continuous or formative assessment, or are faced with external testing procedures. Moreover, new developments in foreign language teaching and assessment require new competencies of teachers (e.g. the European Language Portfolio, performance-based assessment of productive language skills, integrated assessment of language skills, etc.). With this being the case, research has shown that English language teachers are in a strong need for training in the area of language teaching and assessment, referred to as language assessment literacy, LAL (Vogt & Tsagari, 2014: 377), regardless of their level of teaching and testing experience. The purpose of this small-scale qualitative research is to explore experienced Turkish EFL instructors' perceived self-efficacy of LAL as part of a research project to improve performance-based assessment of writing and speaking at an intensive English program of a Turkish state university. Participants in the study are 24 experienced instructors with a minimum of 5 years to 33 years of experience at maximum and with an MA degree in TEFL. The data was collected through an open-ended questionnaire in the spring semester of the 2018-2019 academic year. In line with the pertinent literature, results show that EFL instructors participating in this study perceive their LAL efficacy insufficient for a variety of reasons which will be discussed in light of the extant research on LAL.

Anne Dragemark Oscarson, Birgitta Fröjdendahl:
Expected teacher assessment literacy in Sweden

The presentation provides some preliminary results depicting the expectations the Swedish curricula have regarding assessment literacy (AL) on EFL teachers in secondary school. It is part of a larger study comparing assessment literacy in Sweden and Finland. The main theoretical basis is thus AL and curriculum theory. The aim is to investigate: What is actually said in reference to assessment? Who is to be held accountable for what? What possibilities and challenges emerge in light of current assessment and curriculum theories? The method employed is text analysis of areas regarding assessment practice in the curricula and how teachers assessment practice is construed and regulated as a consequence. In addition, curriculum theory is employed to elucidate the policies. Teachers seem to be accountable for the lion's share of planning, conducting and evaluating assessment strategies. However, there are further demands on authorities and heads as well as on pupils for taking responsibility for assessing their own learning. Swedish school policy documents thus place high expectations on progressive assessment strategies as well as on the supervision of pupils self and peer assessment skills yet they leave considerable room for local deliberation, where the lines of responsibility are not as clear cut as one could expect. These challenges in understanding what is actually expected of teachers in relation to assessment practice have caused a large degree of uncertainty for teachers and is most likely the background to much of the current criticism of the curricula.

Anna Soltyska:

Increasing assessment literacy of in-service teachers through internal and external calibration projects

The presentation outlines two projects carried out at the University Language Centre of the Ruhr University in Bochum with the view to increasing assessment literacy of in-service teachers. Furthermore, in line with the theory of constructive alignment (Biggs & Tang 2007), both projects aimed to ascertain that course learning outcomes, learning activities and assessment tasks equally match the CEFR level descriptors irrespective of the language (Project A) or institution (Project B). Both projects have focused on the skill of writing, addressed level B2 and entailed designing, implementing and assessing written tasks under a collaborative procedure. Project A (completed 2016-2017) team comprised twelve teachers of six languages active within one institution, in the on-going external calibration (Project B) four teachers of English from two language centres are participating. The procedure involved rating students' texts using a single CEFR-derived, task-specific rubric (A) and institutions own rubrics (B). Results are to be analysed and raters' comments on the task, its fulfilment and suitability of the assessment criteria as well as on the collaborative procedure itself will be collected. It is hoped that calibration projects irrespective of their scope prove to be an efficient tool for revising current teaching and assessment practices, increasing assessment literacy and setting standards for internal and external contexts (Reich & Timukova 2015).

Aliye Evin Yörüdü, Kübra Karakaya Ozyer:

Measuring Constructs, Constructing Measures: Assessing Discourse Competence

The transition from discrete-points tests to performance-based assessment has brought changes that all stake-holders in language education need to take into account. Performance-based assessment of writing (hereafter PBAW) is not an exception in this respect. It is complex and multi-faceted (Hamps-Lyons, 1995, 2016a, 2016b) since there is a variety of components in the assessment process (such as raters, test takers, and/or rubric) that is assumed to affect test scores in a systematic way (Eckes, 2011). This subjective nature of PBAW necessitates the construction of reliable, valid and fair measures of test takers ability. One central aspect of PBAW in this regard is the rubric, and the way the raters interpret it represents the de-facto test construct (Knoch, 2011: 81), particularly in diagnostic assessment of writing (Knoch, 2007, 2009, & 2011). The purpose of this mixed-methods study is to investigate whether a rubric for diagnostic assessment of writing with two additional categories of coherence and cohesion to assess discourse competence in an intensive English program of a Turkish state university would result in reliable ratings. A psychometric modelling approach called many-facet Rasch model (MFRM) was used for the analysis of the quantitative data gathered through rater-mediated assessment of test-takers writing performance, where eight raters assessed ten A2 level student essays according to the seven categories in the rubric. A further aim of the study is to explore raters' perspectives on the rubric through an open-ended questionnaire which yields qualitative data. The results of the study will be discussed in light of the extant literature on PBAW, and the advantages of MFRM over the methods of Classical Test Theory.

Toni Mäkipää:

Use of feedback practices at language classes in Finnish upper secondary schools

Research indicates that Finnish language teachers mainly use summative assessment methods, such as exams. This poses a threat for the Finnish education. To gain greater insight into the enhancement of formative assessment, I study Finnish language teachers and students conceptions about feedback at different CEFR levels (language proficiency levels) in upper secondary school. To illuminate this, two sub-questions are examined; RQ1: What differences exist across languages regarding feedback at CEFR levels?

RQ2: How do students want to receive feedback at different CEFR levels? The most important theoretical framework is sociocultural learning theory; learning a language takes place in interaction between a teacher and a student, and a teachers' feedback in students zone of proximal development helps them learn more. The participants are students (N=400) studying English, Swedish, and French in four upper secondary schools, and their teachers (N=10). All the participants have answered an online survey, and I will interview six students and six teachers showing different answer profiles. The questions in the survey and interviews are based on sociocultural learning theory. I will apply mixed-methods approach to data analysis, such as factor analysis, and content analysis. The students wrote an essay; based on this essay, I will determine the students CEFR levels with experts. In the conference, I will discuss the preliminary results. Feedback in English is presumably more detailed, as students should reach a higher proficiency level in English. The results provide language teachers with practical knowledge of adjusting feedback to students.

Aika Perjantai 14.45-16.15
Teema DIGI LUKIOSSA JA KORKEAKOULUISSA
Paikka Minervatori 4 (K232)
Pj. Maarit Mutta

Lasse Ehrnrooth, Sari Hopeakoski:

Digiluokan arviointiprosesseja: kaksi esimerkkiä lukion englannin ja ranskan verkkokursseilta

Suullisen kielitaidon arvioinnin tutkimusta tarvitaan etäopetuksen yleistyessä (mm. Gan 2010, Vitiene 2008). Esittelemme TutorHousen Digiluokan kahdella verkkokurssilla toteutettuja arviointiprosesseja. Digiluokassa opiskelijat ja opettaja mm. keskustelevat, viestittelevät sekä jakavat materiaaleja samassa virtuaalitilassa, mutta fyysisesti erillään. Englannin verkkokurssilla suomenkielisiä opiskelijoita oli kahdeksan, joista kuusi osallistui noin 3 minuutin suulliseen kokeeseen (opettaja-opiskelija haastattelu). Kokeet arvioitiin lukion suullisen kielitaidon kokeen arviointikriteereillä poislukien vuorovaikutus. Opiskelijat tutustuivat etukäteen arviointikriteereihin ja heille järjestettiin harjoituskoe. Varsinainen koe taltioitiin, koekysymykset vaihtelivat opiskelijan taitotason mukaan ja tarvittaessa kysymysten sanoja tai lauseita suomennettiin. Jokainen opiskelija sai suullisesta kokeesta opettajan täyttämän arviointitaulukon sekä linkin videotallenteeseen. Opiskelijat pystyivät halutessaan tarkistamaan opettajan arvion. Erikseen strukturoitua itsearviointiosuutta ei ollut ja suullinen koe oli 20 % kokonaisarvosanasta. Digiluokassa suullisen kielitaidon kokeen suorittaminen oli tavalliseen luokkatilaan verrattuna nopeampaa, keskustelun kuuli pääosin paremmin kuin kasvokkaisessa tilanteessa ja keskustelut sai tallennettua ilman ulkoisia apuvälineitä. Arviointivaiheessa opettaja pystyi halutessaan turvautumaan tallenteeseen. Ranskan verkkokurssilla opiskelijat tuottivat Google Docsissa portfolion, joka arvioitiin lopuksi itsearviointikeskusteluna opettajan kanssa. Opiskelijoita oli neljä, joista yksi oli ruotsinsuomalainen, yksi ranskalainen vaihto-opiskelija ja loput kaksi suomenkielisiä. Opiskelijat työstivät portfolion, joka sisälsi neljä omakohtaista kirjoitustehtävää kulttuuriaiheista, yhden suullisen kulttuuriesitelmän sekä Mon grammaire -osion. Portfolioratkaisu soveltui kaikille opiskelijoille: se antoi mahdollisuuden eriyttää tuottamista jopa äidinkieliselle sopivaksi. Mon grammaire -lauseet näyttävät testaavan kielioppia aukkotehtäviä paremmin. Itsearviointikeskustelussa opiskelija sai palautetta vahvuuksistaan ja häntä motivoitiin valmistautumaan ylioppilaskirjoituksiin. Portfolio sopii hyvin Digiluokan kielten kulttuurikurssien arviointiin. Se yhtenäistää arviointia, jos opiskelijoita on sekä suomenkielisistä että ruotsinkielisistä kouluista. Itsearviointikeskustelujen toteuttaminen virtuaaliluokassa on helpompaa kuin usein varatuissa, fyysisissä luokkatiloissa.

Taina Juurakko-Paavola, Heidi Rontu:

Monimuotoista digipedagogiikkaa korkeakoulujen kieltenopetukseen

Korkeakouluopetuksen digitalisaatio haastaa myös kehittämään korkeakoulujen kielten- ja viestinnän opetusta: se vaikuttaa sekä opiskelijoiden että opettajien toimintaan. Korkeakoulujen opettajilta digitalisaatio edellyttää uudenlaista pedagogista ajattelua ja toimintaa, oman digipedagogisen osaamisen systemaattista kehittämistä. (Ks. tark. esim. Jalkanen & Taalas 2015; Laakkonen 2015; Stanley 2013; Walker & White 2013.) Tällaiseen osaamiseen kehittämiseen yhdessä kollegoiden kanssa korkeakoulujen kieltenopettajilla on ollut mahdollisuus laajassa valtakunnallisessa hankkeessa, jossa on mukana yhteensä 52 osallistujaa 12 korkeakoulusta. Hankkeen aluksi toteutettiin alkuvuodesta 2017 korkeakoulujen kieltenopettajille valtakunnallinen kysely, jossa kartoitettiin heidän käsityksiään digitaalisesta osaamisesta, sen kehittämisestä ja sen ilmenemisestä omassa opetuksessa. Vastauksia saatiin yhteensä 113 ammattikorkeakouluista ja 104 yliopistojen kielikeskuksista. Lähes kaikki opettajat kokivat digitaalisuuden

välttämättömäksi omassa opetuksessa, ja noin 90 %:a vastasi, että heitä kannustetaan lisäämään digitaalisuutta omaan opetukseen. Omia digitaitojaan suurin osa vastanneista arvioi tyydyttäviksi tai hyviksi. Tärkeimmiksi keinoiksi taitojen kehittämiseksi nousivat it-perustaitojen kehittäminen ja pedagoginen koulutus. Hanke on päättymässä keväällä 2019. Kerromme esityksessämme, kuinka korkeakoulujen ruotsin ja suomi toisena kielenä opettajat ovat tässä valtakunnallisessa hankkeessa yhdessä kehittäneet digipedagogista osaamistaan konkreettisen opetuksen kehittämistyön avulla. Hankkeessa he ovat työstäneet osin digitaalista oppimateriaalia ja osin opintotarjontaa, jonka avulla opiskelijoille voidaan luoda joustavia oppimismahdollisuuksia ja henkilökohtaisia opintopolkuvalintoja. Tavoitteena on ollut opetuksen kokonaisvaltainen kehittäminen niin, että digitaalisia ratkaisuja on etsitty pedagogista lähtökohdista. Kehittämistyön tukena on käytetty mm. vertaispalautetta ja webinaareja. Hanke on osoittanut, että uusien digipedagogisten ratkaisujen kehittäminen korkeakoulurajat ylittävissä työryhmissä on haasteellista, mutta palkitsevaa työtä.

Minna Intke-Hernandez, Heidi Mäkäläinen, Frédéric Nozáis:

Kielenoppimisen ohjaus verkkoympäristössä opettajan ja oppijan kokemana

Tutkimuksemme liittyy Helsingin yliopiston kielikeskuksessa syksyllä 2017 alkaneeseen hankkeeseen, jossa laadimme kolmen eri kielen yhteistyönä (espanja, ranska, venäjä) kieliopin verkkokurssit. Syksyllä 2018 pilotoimme ensimmäiset kurssit. Hankkeemme jatkuu parhaillaan tutkimuksella, jossa tarkastelemme verkkokursseilla tapahtuvaa kielenoppimisen ohjausta. Tutkimusotteemme on toimintatutkimuksellinen. Viitekehyksenämme on lähinnä ekologinen kielenoppiminen (van Lier, 2004), jonka keskiössä ovat aktiivinen toimija sekä havaitseminen. Lähestymistavan mukaisesti tutkimme oppimisen mahdollisuuksia ympäristön ja yksilön välisinä suhteina. Tärkeätä on se, miten oppija havainnoi ja hyödyntää ympäristön tarjoamia mahdollisuuksia eli affordansseja (Gibson 1979), joilla tarkoitetaan yksilön suhdetta ekolokeroonsa (niche). Ekologisessa kielentutkimuksessa oppimisympäristöt käsitetään ekolokeroiksi (Haugen 1972; van Lier 2004), joissa oppiminen on osa yksilön monia toimintoja kuten viestintää ja ongelmanratkaisua. Toinen keskeinen käsite tutkimuksessamme on oikea-aikainen tuki (scaffolding). Tutkimuksessamme käsittelemme sekä opettajan että oppijan kokemusta oppimisen ohjauksesta. Tutkimuskysymyksemme ovat seuraavat: - Miten opettaja ohjaa ja tukee verkko-oppimisessa? - Mikä opiskelijan näkökulmasta muodostuu tueksi? Tutkimusaineistomme kattaa laaditut verkkokurssit, verkkoympäristössä tai muulla tavalla käydyn kurssiin liittyvän viestinnän, opiskelijoiden joillakin kursseilla laatimat säännölliset itsearvioinnit sekä erillisellä kyselylomakkeella kerätyn aineiston. Aineiston analyysi on teoria- ja aineistolähtöistä sisällönanalyysiä. Alustavissa tuloksissa käy ilmi, että tuki ja ohjaus tapahtuvat ensin kurssin rakenteen avulla. Kurssit on rakennettu lineaarisiksi, mikä ohjaa opiskelijoita ja toimintaa. Tällainen rakenteella annettu ohjaus koettiin riittäväksi. Lisäksi opiskelijat kokivat oppimisen tueksi viestinnän opettajan ja toistensa kanssa. Tärkeimpänä seikkana pidettiin teknistä toimivuutta ja nopeaa avunsaantia. Tutkimuksessa esitelty toimintamalli tarjoaa käytännöllisen ja ekologisen kielentutkimuksen mukaisen näkökulman kieliopin verkkokursseille, joilla halutaan korostaa oppijan aktiivista roolia, elinikäistä oppimista ja itseohjautuvuutta. Avainsanat: verkko-oppiminen, ohjaus, ekologinen näkökulma, affordanssi, scaffolding

Pirjo Pollari, Katja Mäntylä:

Opiskelijoiden kokemuksia englannin digitaalisesta vs. paperisesta ylioppilaskokeesta

Ylioppilaskokeen digitaalistuminen tuo mukanaan sekä haasteita että mahdollisuuksia myös kielten arviointiin ja opetukseen. Tämän tutkimuksen tavoitteena oli kartoittaa oppilaiden kokemuksia paperisesta sekä digitaalisesta englannin kokeesta yleensä sekä kielitaidon eri osa-alueiden testaamisessa. Digikokeen eduiksi on mainittu mm. tehtävätyyppien variaatio, monimediaiset lähteet ja tehtävät sekä eri tehtävien

linkittäminen toisiinsa (Suvorov & Hegelheimer 2013). Aiemmat tutkimukset digitaalisten ja paperikokeiden eroista ovat osoittaneet, että arvioinnin kannalta koeympäristöllä ei ole väliä, joskin tulokset eri mallien eduista ja haitoista ovat keskenään erilaisia (esim. Choi & al. 2003; Chapelle & Voss 2016). Kun on tutkittu testiin osallistujien käsityksiä, asenteissa eri koemuotoja kohtaan ei ole havaittu merkittäviä eroja (Kenyon & Malabonga 2001). Tässä esitelmässä keskitymme abiturientteihin (N=21), jotka suorittivat englannin yo-kokeen syksyllä 2017 paperisena, ja uusivat kokeen keväällä 2018, jolloin koe oli digitaalinen. Kaikkien tavoitteena oli korottaa arvosanaansa. Aineisto kerättiin kyselyn (N=21) ja haastattelun (N=5) avulla. Se analysoitiin sisällönanalyysin keinoin. Tulokset osoittavat, että digikokeessa on osallistujien mielestä osioita, jotka toimivat paremmin digitaalisina mutta myös osioita, jotka osallistujat kokivat luontevimmiksi tehdä paperikokeessa. Pohdimme esityksessämme näitä eroja, ja niiden vaikutuksia vieraan kielen opettamiselle ja toisaalta kokeen laadinnalle ja arvioinnille.

Maarit Mutta, Pekka Lintunen, Sanna Pelttari:
Kielten opiskelijoiden digitaaliset oppijaprofiilit ja näkemykset tulevaisuuden oppimisympäristöistä

Yhteiskunnan digitalisaatio on muuttanut myös vieraiden kielten oppimista aiempaa selvemmin ajasta ja paikasta riippumattomaksi, minkä seurauksena formaalit ja ei-formaalit oppimisympäristöt ovat yhdistyneet hybrideiksi. Vieraan kielen yliopisto-opiskelijoiden erilaisia digioppijaprofiileja on tunnistettu asenteiden, mielipiteiden ja aiempien oppimiskokemusten perusteella. Toiset suosivat perinteistä kouluoppimista, toiset taas käyttävät sovelluksia ja eri teknologioita runsaasti vapaa-ajallaan, mutta eivät tiedosta näiden potentiaalista hyötyä kielenoppimisessa. Osa oppijoista puolestaan kiinnittää tietoisesti huomiota hybridin oppimisen mahdollisuuksiin ja hyödyntävät sujuvasti formaaleja ja ei-formaaleja oppimisympäristöjä. Ei aikaan ja/tai paikkaan sidotut hybridit oppimisympäristöt mahdollistavat oppijoiden oma-aloitteisen ja itsenäisen kielitaidon ylläpitämisen. Samalla ne tukevat myös Suomessa vähemmän opiskeltavien vieraiden kielten oppimista. Esitelmämme keskittyy Turun yliopiston kieliaineiden opiskelijoille tehtyihin kyselyihin ja lyhyisiin kirjoitelmiin. Kyselyt ovat osa 2015 aloitettua oppijaprofiiliprojektia. Esityksessä käsittelemme erityisesti kieltenopiskelijoiden oppijaprofiileja ja tulevaisuuskuvia: millaiseksi he kuvittelevat tulevaisuuden oppimisympäristöt ja kuinka digitaalista kielenoppimisesta tulee? Lähestyimme aineistoa laadullisen analyysin kautta (kielellinen ja temaattinen analyysi), jossa analysoitiin erityisesti digitaalisuuteen liittyviä myönteisiä ja kielteisiä ilmaisuja. Analyysissä käytettiin apuna AntConc-ohjelmaa. Tulokset osoittavat, että digiaika ja diginatiivius eivät kulje käsi kädessä; digiloikka ei näytä vakuuttavan kaikkia diginatiiveja. Vastauksista näkyy myös, että teknologiapainotteisuus opetuksessa on väistämätöntä ja siihen pyritään sopeutumaan, koska muuta vaihtoehtoa ei koeta olevan. Profiiliryhmissä oli eroja suhtautumisessa teknologioiden käyttöön kielenoppimisen tukena. Tulostemme mukaan kielenoppimiseen liittyvien digitaalisten tottumusten ja asenteiden sekä tulevaisuuden odotusten huomioiminen olisi tärkeää tulevien kieltenopettajien koulutuksessa ja perehdyttämisessä: eri profiileihin identifioituneet opiskelijat hyötyvät erilaisista digiajan oppimisympäristöistä ja tavoista oppia. Lisäksi opettajaksi kouluttautuvien on hyvä olla tietosia siitä, että oppilaalla ja opettajalla voi olla erilainen digitaalinen profiili.

Aika Lauantai 12.30-14.00
Teema KIELITIETOISUUS JA MONIKIELISYYS
Paikka Minervatori 1 (K226)
Pj. Laura Lahti

Heini Lehtonen:

Kielet käyttöön – kielipedagoginen ja yhteisötaiteellinen toimintatutkimus monikielisessä koulussa

Esitelmässä esitellään kielentutkijoiden ja yhteisötaiteilijoiden toteuttama toimintatutkimushanke, jonka tavoitteena on luoda kouluun kielitietoisia ja limittäiskielisiä käytänteitä sekä tehdä näkyviksi yhteisön kieliä, jotka jäävät näkymättömiksi perinteisesti yksikielisissä instituutioissa. Työskentelyn taustalla ovat toimintatutkimuksen ja yhteisötaiteen periaatteet, ja tutkimusta tehdään lingvistisen etnografian ja vuorovaikutussosiolingvistiikan viitekehyksissä. Limittäiskielisyydellä viitataan tässä siihen, että oppilaiden kaikkien kielten taitoa hyödynnetään. Tutkimusaineisto koostuu ääni- ja videotallenteista, jotka on kerätty hankkeen kielipedagogisissa yhteisötaidetyöpajoissa kielellisesti ja kulttuurisesti moninaisessa alakoulussa. Esitelmässä tarkastellaan sitä, miten perinteisesti suomenkielisestä luokkahuoneesta luodaan tila, jossa yksikielisyyden normin voi turvallisesti rikkoa ja kielten sosiaaliset rajat voi ylittää niin, että oppilaiden kotikielillä on työskentelyssä luonteva sija. Analyysi osoittaa, että opettajan ja muiden auktoriteettien ja aikuisten pedagogisilla keinoilla, toiminnalla ja asenteilla on merkittävä vaikutus siihen, miten oppilaat suhtautuvat limittäiskieliseen toimintaan luokassa. Yksikielisen yhteisön normeja voi yhteisellä tekemisellä muokata siihen suuntaan, että suomenkieliseen luokkaan kuuluvat myös vaikkapa arabia, venäjä, somali tai viro. Kielipedagoginen yhteisötaide on kannustanut lapsia avautumaan omista kielistään ja taustoistaan, ja joidenkin opettajien mukaan parantanut ilmapiiriä ja saanut oppilaat auttamaan toisiaan enemmän. Omaehtoinen kiinnostus kieliin ja niiden vertailuun on herännyt. Opettajat kuvaavat, että yhteistyö tutkijoiden kanssa on kannustanut kokeilemaan limittäiskielisisiä työtapoja. Osa on todennut niiden olevan yksikielisyyden normia toimivampi opetuksen lähtökohta ja aikoo pitää kieliasioita jatkossa enemmän esillä.

Salla-Maaria Suuriniemi:

Kielitietoisuus-käsite ja kieli-ideologiat helsinkiläisten peruskoulujen opetussuunnitelmadiskursseissa

Tässä tutkimuksessa tarkastelen kriittisesti kielitietoisuus-käsitettä ympäröiviä diskursseja helsinkiläisten peruskoulujen omissa opetussuunnitelmateksteissä. Tärkeimmät tutkimuskysymykset ovat: 1) millaisia kielitietoisuus-diskursseja ja kieli-ideologioita koulujen omat opetussuunnitelmatekstit tuottavat ja tukevat sekä 2) miten kieli-ideologiat teksteissä rakentuvat. Koulujen omat opetussuunnitelmatekstit on kirjoitettu osana Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden uusimisprosessia ja niiden tulisi tukea kansallisen opetussuunnitelman painotuksia alueelliset ja koulukohtaiset näkökulmat huomioiden. Uusimmat Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet astuivat voimaan 2016. Kielitietoisuus on yksi uusimman opetussuunnitelman keskeisistä käsitteistä, jonka avulla on tarkoitus määritellä kielikasvatuksen uutta suuntaa: tiedonalojen kielten opettamista osana jokaista oppiainetta sekä kouluyhteisön monikielisyyden arvostamista ja hyödyntämistä osana kaikkea oppimista ja koulun toimintaa. Erityisesti monikielisyyden näkökulma on uudessa opetussuunnitelmassa vahva ja haastaa opetuksen peruslähtökohtia. Tämän tutkimuksen tulokset kuitenkin osoittavat, että koulukohtaiset opetussuunnitelmat eivät kauttaaltaan tue monikielistä näkökulmaa, vaan sen sijaan rakentavat kuvaa yksikielisestä koulusta. Tutkimuksen

teoreettisena viitekehyksenä on kriittinen diskurssintutkimus ja analyysimetodina Judith T. Irvinen ja Susan Galin määrittelemät semioottiset prosessit ikonisaatio ja poistaminen, joiden avulla analysoin kieli-ideologioiden rakentumista opetussuunnitelmateksteissä. Tutkimusaineisto koostuu 92 opetussuunnitelmatekstistä, jotka on kerätty sivulta http://ops.edu.hel.fi elokuussa 2018. Kansallista opetussuunnitelmaa on tutkittu melko paljon, sen sijaan koulukohtaisia opetussuunnitelmatekstejä ei ole aiemmin tutkittu.

Kristiina Skinnari, Tamás Péter Szabó, Sanna-Leena Pitkänen, Eija Aalto:
Kielitietoisuutta ja monikielisyyttä tukeva pedagogiikka (KiMo): uuden opettajankoulutuksen perusteet ja toteuttamisen haasteet

Kieli ja vuorovaikutus ovat keskeisiä oppimisen, kehityksen ja opettamisen prosesseissa. Monikielistyvässä yhteiskunnassa kaikkia koulutuksen asteita läpäisee ajatus sekä oppilaiden että opettajien kielitietoisuuden vahvistamisesta ja kielikasvatuksen kuulumisesta kaikille opettajille. Kielitietoisuutta ja monikielisyyttä tukeva pedagogiikka (KiMo) on syksyllä 2018 alkanut Jyväskylän yliopiston eri laitosten ja tiedekuntien välinen opettajankoulutuksen oppimisyhteisö, johon kuuluu opiskelijoita, opettajia sekä tutkijoita varhaiskasvatuksen, luokanopettajakoulutuksen sekä kielten aineenopettajakoulutuksen aloilta. KiMo-koulutuksessa kielitietoisuutta ja monikielisyyttä lähestytään kriittisesti ja yhteisöllisesti tarkastelemalla näitä ilmiöitä oppijoiden, opettajien, vanhempien ja muiden koulutuksen toimijoiden näkökulmista koulutuksen kaikilla asteilla varhaiskasvatuksesta alkaen. Läpi pedagogisten opintojen KiMo-opinnoissa pureudutaan kattavasti kielitietoisuuteen ja lisätään ymmärrystä siitä, miten kielet vaikuttavat kaikilla koulutuksen alueilla, miten kieltä voidaan käsitteellistää sekä lisäksi siitä, millaisia vaikutuksia näillä käsitteellistyksillä on koulutukseen. KiMo-opinnoissa tutustutaan erilaisiin monikielisen pedagogiikan toteutuksiin, joissa kaikkien osallistujien kielellisiä ja kulttuurisia resursseja tunnistetaan ja hyödynnetään monipuolisesti. Esimerkiksi pyritään selvittämään, miten kieliä ja muita semioottisia resursseja voidaan käyttää tiedonalakohtaisen tiedon rakentumisessa ja tarkastellaan, kuinka huomion kohdistaminen kielenkäyttöön tukee oppimista. Lisäksi KiMo-opiskelussa kehitetään tehtäviä, jotka vaativat erilaisten kielirepertuaarien käyttöä. Keskustelun ja ymmärryksen lisäämiseksi näistä kompleksisista aiheista KiMo-opinnoissa tarkastellaan kieltä eri lähtökohdista, kuten rakenteen, representaation, luovan potentiaalin, kuulumisen, arvojen ja vallan näkökulmista. Kielitietoista monikielisyyden pedagogiikkaa lähestytään KiMo-opinnoissa intensiivisen dialogin, opintotehtävien ja toimintatutkimuksen kautta. Esityksessämme tuomme esille KiMo- koulutuksen teoreettiset perusteet sekä tarkastelemme ensimmäisen vuoden KiMo-opiskelijoiden pilottitoimintaa ja koulutuksen haasteita.

Laura Lahti, Raisa Harju-Autti:
Kielitietoisuus aineenopettajaopiskelijoiden näkökulmasta

Kielitietoisuus ja kulttuurinen moninaisuus, jotka mainitaan opetussuunnitelman perusteissa (Opetushallitus 2014) yhtenä perusopetuksen toimintakulttuurin periaatteena, ovat yksi keskeisistä opettajan tulevaisuusosaamisen alueista. Kielitietoiseen toimintakulttuuriin kuuluvat ajatus kielestä kaikkien oppiaineiden opetusta yhdistävänä tekijänä sekä kielen merkityksestä yksilön ja yhteisön kannalta, suhtautuminen monikielisyyteen, kieliasenteet sekä eri tiedonalojen kielet (Rapatti 2015). Teoriapohjana toimii myös Lucasin ja Villegasin (2013) kielellisesti vastuullisen opettajan viitekehys. Tutkimuksen tavoitteena on selvittää aineenopettajaopiskelijoiden käsityksiä kielitietoisuudesta ja sitä, miten käsitys muuttuu pedagogisten opintojen kuluessa. Tutkimuskysymykset ovat: 1. Miten eri aineiden aineenopettajaopiskelijat määrittelevät käsitteen kielitietoisuus? 2. Miten kielitietoisuus näkyy aineenopettajan toiminnassa ja omassa oppiaineessa opiskelijoiden mukaan? 3. Eroavatko kieliaineiden

opettajaksi opiskelevien käsitykset muiden aineiden opiskelijoiden käsityksistä? 4. Muuttuuko käsitys kielitietoisuudesta pedagogisten opintojen kuluessa? Tutkimukseen osallistuvat ovat eri aineiden aineenopettajaopiskelijoita. Aineisto kerätään sähköisellä kyselylomakkeella. Ensimmäinen osa aineistosta (n=34) on kerätty syksyllä pedagogisten opintojen alkuvaiheessa ja toinen osa kerätään keväällä opintojen loppuvaiheessa. Kyseessä on tapaustutkimus, sillä aineisto käsittää vain pienen joukon yhden yliopiston opiskelijoita. Analyysimenetelmänä on laadullinen sisällönanalyysi. Ensimmäinen osa aineistosta on analysoitu syksyllä 2018, ja tutkimus jatkuu keväällä 2019. Eri aineiden opiskelijoiden vastauksissa on nähtävissä eroja. Aineiston ensimmäisen osan analyysissä selvisi, että opiskelijat määrittelevät kielitietoisuuden hyvin eri tavoin. Esimerkiksi matemaattisissa aineissa korostuu oppiaineen terminologian hallinta, kun taas vieraiden kielten opiskelijat korostavat tietoisuutta eri kielistä ja kulttuureista. Tutkimuksen toisessa osassa paneudumme erityisesti siihen, miten käsitykset ovat muuttuneet pedagogisten opintojen aikana. Tutkimuksemme toimii tutkimusperustaisen aineenopettajakoulutuksen kehittämisen välineenä. Selvitämme, miten aineenopettajakoulutusta tulisi kehittää kieli- ja kulttuuritietoisuutta paremmin huomioivaksi. Alustavien tulosten perusteella eri aineryhmillä on kiinnitettävä huomiota eri seikkoihin. Myös aineryhmärajat ylittävää yhteistyötä tarvitaan.

Time Saturday 12.30-14.00
Theme DIGITALISATION IN LANGUAGE (TEACHER) EDUCATION
Room Minervatori 2 (K222.1)
Chair Maritta Riekki

Leo Will, Lambrini Loumbourdi:

Taking a hybrid approach to digitalization in language teacher education

"TEFLhybrid@JLU (TEFL = Teaching English as a Foreign Language; JLU = Justus Liebig University) is an exploratory project which seeks to discover the potential of digitally-mediated approaches to teaching within the TEFL Department at Giessen University. A hybrid format of course delivery combines face-to-face instruction with collaborative, increasingly self-regulated, online learning in virtual space to transform and enhance students learning experience. Within the format, all interaction takes place in the English language (English Medium of Instruction Context). The first course in the hybrid format is titled Designing an EFL Textbook Unit. Adopting a communicative language teaching perspective, the course focuses on developing competencies and skills essential to evaluating, adapting and ultimately creating English language learning materials. An online platform is used throughout the process to facilitate interaction. The research interests center around the projects possibilities and limitations as perceived by all stakeholders. A mixed-methods approach is taken by juxtaposing data emerging from questionnaires as well from the data generated on the online platform. A pilot study is currently being conducted of which preliminary findings shall be presented at Linguapeda 2019. One possible outlook is the expansion of TEFLhybrid as a trans-institutional collaborative project allowing for an exchange between German and Finnish students. Another option is to move toward an online mentoring concept where learners in schools are given access to the online platform to receive assistance from the university students. The project would fit the following subthemes at Linguapeda 2019: - research in teacherhood - digitalisation in language education"

Mai Phuong Tran, Ritva Kantilainen, Susanna Pöntinen:

When two worlds collide… or not: Young Learners' Language Repertoires, Desire and Agency in and outside School

Younger learners' (YLs) heavy involvement in dynamic online environments presents them with numerous opportunities for multilingual practices and intercultural exchanges (Benson, 2015). However, the YLs' real life and school life remain separate worlds, and such division does not seem to be particular to one country (Grau, 2009; Sundqvist & Olin-Scheller, 2013). More empirical research is required to provide useful information for teachers to make learning in and outside school seamless for their students. This research focuses on (i) how YLs' language repertoires (LR) and intercultural (IC) experiences differ in online activities in and outside school; (ii) how YLs' online activities and IC experiences shape their desire for language learning; and (iii) how YLs' exercise their agency in managing the discrepancies (if any) between their desire for language learning and the language programs at school. Data will be collected from 12-14-year-old YLs in Finland and Vietnam using self-report questionnaires (closed and open-ended questions), and in-depth interviews. Data analysis comprises (i) descriptive and inferential statistics and content analysis of the questionnaire data to determine the characteristics of YLs' language use and IC experience in online activities in and outside school; and (ii) thematic analysis of the interview data to deduce emerging themes connected to the YLs' desire for and agency in language learning in and outside school. This comparative research between 2 countries hopes to obtain insights into global and local trends on the researched topic.

Riikka Tumelius:

Making sense of becoming a language teacher in the modern world: a motive analysis

Often (language) teacher students may carry traditional, teacher-led practices in their views on language education and they see the teacher as someone working alone in the classroom. Thus, this nexus analytic study explores a case of a university course that sets out to challenge these views by providing future language teachers a hands-on experience on designing language learning according to ecological, sociocultural view. During the course, 12 Master's level students of English designed and carried out a four-week online language learning project for 24 pupils aged 10-12 years in two Finnish primary schools in collaboration with the university teacher and the two school teachers who participated in the project. Utilizing motive analysis, the study aims to map how the group of university students make sense of the project-based, advanced-level university course on utilizing technologies in language education, and how they describe their experience and possible change in their understandings of language education. Primary research materials are reflection papers written by the students at the end of the course project. Other materials gathered during the course will be used when relevant, e.g., video recordings of their work, and various other types of materials that accumulated in the online learning environment used at the course. Initial findings show the students describing their experience evolving from the initial uncertainty and even anxiety into excitement of seeing their own designs taking form, and anticipating their future directions as a language teacher dealing with the realities of school life and the technological development.

Leena Kuure, Maritta Riekki:

Language students envisioning the role of virtual reality, digital fabrication and games in language pedagogy

Current language students who are aiming to become language teachers need to become sensitive to changes in society in order to anticipate, act on and create new configurations for learning and teaching. Technologies of different kinds are available for education but it is also important to rethink their use keeping pedagogic goals in primary focus. Gamification and gaming have been explored for some time already from the perspective of language learning. Recently, virtual reality applications have become more affordable for schools and they are gaining a stronger foothold also in language education. Digital fabrication (making) is a growing movement that involves design, prototyping, programming, and use of tools and machines. Involving such resources increasingly in schools and education more broadly arises partly from the goals promoted by new curricula. This study asks how language students' understandings of the affordances of these technologies for language teaching evolved during a university-level course. The study draws on nexus analysis and, thus, multiple types of research materials (video recordings, observation notes and materials from different phases of the work). In the analysis, three aspects of social action come together: participants' historical bodies, their mutual interaction orders and discourses in place. The results show the interplay of these aspects as the students elaborate their visions for their professional careers as language teachers. The study highlights the complexity of change in the field of language education and future language teachers' challenges in developing their teacherhood in this respect.

Aika Lauantai 12.30-14.00
Teema KIRJALLISUUS, OPETTAJAOPISKELIJAT
Paikka Minervatori 3 (K222.2)
Pj. Anne Huhtala

Heli Katajamäki:

Lukemalla voi oppia kirjoittamista? Yliopisto-opiskelijoiden kokemuksia tekstin analysoinnin opettavaisuudesta

Tämän meneillään olevan tutkimuksen tavoitteena on osoittaa, miten tieteellistä kirjoittamista voidaan oppia lukemalla analyyttisesti tieteellisiä tekstejä. Tieteellisten tekstien kirjoittamista lähestytään tutkimuksessa diskurssiyhteisön toimintana. Diskurssiyhteisö pyrkii päämääriinsä teksteillä ja siihen sosiaalistutaan toimintaan osallistumalla, tuottamalla ja lukemalla tekstejä (Swales 1990; Luukka 1995). Tieteellisen kirjoittamisen opetuksessa opiskelijoiden tietoa tekstien tavoitteista, niihin liittyvistä odotuksista ja kielenkäytön tavoista, toisin sanoen tekstilajitietoa, voidaan pyrkiä lisäämään monin eri tavoin. Tekstilajitietoa voidaan kartuttaa esimerkiksi tekstejä lukemalla ja analysoimalla. Lukemalla ja analysoimalla opitun tekstilajitiedon yhteyttä kirjoittamisen oppimiseen voidaan lähestyä metakognition näkökulmasta. Tekstilajitieto liittyy läheisesti opiskelijoiden metakognitiiviseen tietämykseen, jonka lisääntyminen auttaa opiskelijoita kehittymään kirjoittajina. Schraw ja Dennison (1994) ovat määritelleet metakognitiivisen tietämyksen kyvyksi tietää milloin ja miten kognitiivisia strategioita pitää hyödyntää. (Negretti & Kuteeva 2011.) Tieteellisissä teksteissä tutkimuksen keskeisten käsitteiden käyttö ja käsitteiden määrittely ovat yksi kirjoittamisen osa-alue, joka tuo esille kirjoittajan kykyä hahmottaa oma tekstinsä myös lukijan näkökulmasta. Vaasan yliopiston maisteriopintoihin kuuluvalla Tieteellinen kirjoittaminen suomea -kurssilla yksi pitkään käyttämistäni tehtävänannoista on erilaiset analyysit, joista yksi mahdollinen analyysityyppi on käsiteanalyysi. Tässä esitelmässä kerron, mitä kurssin opiskelijat kokevat oppineensa tekemistään käsiteanalyyseistä ja miten he uskovat oppimansa heijastuvan jatkossa tieteellisten tekstien tuottamiseen. Lisäksi kerron, näkyykö tutkimussuunnitelmien eri versioissa muutoksia käsitteiden määrittelyissä. Tulokset pohjautuvat 20 yliopisto-opiskelijan kyselylomakkeella antamiin vastauksiin sekä tutkimussuunnitelmista tekstianalyysin kautta tekemiini havaintoihin. Tulokset tuovat esille, että ainakin opiskelijoiden kokemukset tukevat oletusta analyyttisen lukemisen opettavaisuudesta.

Emilia Luukka:

Kirjallisuuden käsitteellinen muutos kielikasvatuksen haasteena

Tutkimukseni tavoitteena on ymmärtää lukion englannin opettajien käsityksiä kirjallisuudesta kielikasvatuksessa ja tehdä tulkintoja siitä, millaisten kirjallisuuskäsityksien siivittämänä kirjallisuutta tuodaan kielikasvatukseen. Tutkimus perustuu käsitykseen kirjallisuudesta arvolatautuneena, aikaan ja paikaan sidottuna sosiaalisena konstruktiona, jolla voidaan vastata kielikasvatusparadigman mukaisiin pedagogisiin tavoitteisiin. Käsitteen muutos luo kuitenkin haasteen kielikasvattajien tulevaisuuden osaamiselle. Tutkimukseni tuloksia peilaan Perssonin (2015) tunnistamaan seitsemään kirjallisuuteen ja kirjallisuuden lukemiseen liittyvään diskurssiin. Tutkimusta varten haastattelin viittä lukion englannin opettajaa. Analysoin litteroidun haastatteluaineiston rakentamalla teemoittelemalla ja rakentamalla kirjallisuuskäsityksistä tulkintarepertoaareja. Analyysissä havaitsin useita kirjallisuusdiskursseja, jotka kuitenkin heijastivat Perssonin havaitsemia diskursseja vain osin. Perssonin tunnistama (1) kirjallisuuden ylivertaisuus ja uhanalaisuus nousi aineistossa yhdeksi keskeisimmäksi diskurssiksi. Toisena vahvana diskurssina esiintyi (2) kirjallisuuden lukemisesta seuraavat hyvät vaikutukset. Kirjallisuuden lukemisen (3) kurinalaisuutta

opettavan diskurssin sijaan aineistossa esiintyi kirjallisuuden kasvatuksellista vaikutusta painottava diskurssi. Aineistosta oli havaittavissa lausumia, jotka sopivat Perssonin havaitsemiin diskursseihin (4) kirjallisuuden ontologisesta hyvyydestä, (5) kirjallisuuden ja kulttuurin dualistisuudesta ja hierarkisuudesta, (6) hyvästä kirjallisuudesta huonon kulttuurin ja uusmedian vastavoimana, ja toisaalta uusmedian kirjallisuudelle asettamasta uhasta. Tässä aineistossa (7) inklusiivisen retoriikan ja eksklusiivisen praktiikan diskurssi ilmeni toisenlaisena kuin Perssonin aineistossa ja koski ennen kaikkea kirjallisuuden materiaalista olomuotoa: kirjallisuutta määriteltiin opettajien puheessa pitkälti laajentuneen tekstikäsityksen mukaisesti, mutta raportoidut käytänteet painottuivat silti varsin vahvasti romaanien ja novellien luetuttamiseen erityisesti tuntiopetuksen ulkopuolella. Vieraiden kielten opettajien tulevaisuuden osaamisessa on huomioitava visuaalisten tekstien, kuten kuvakirjojen ja graafisten novellien, sekä nuorten kirjallisuuden sisältämät tarjoumat merkitykselliselle, sosiaaliselle ja reflektoivalle kielenoppimiselle. Lisäksi on oleellista tunnistaa ja purkaa kirjallisuuskäsityksistä välittyviä hierarkioita ja dualistisuuksia, ja valmentaa opettajia vastaamaan multimodaalisen, vieraskielisen lasten- ja nuorten kirjallisuuden haasteisiin ja mahdollisuuksiin kielikasvatustyössä.

Maria Ruohotie-Lyhty, Anne Pitkänen-Huhta:
Tulevaa kohti kurottautumassa: Ensimmäisen vuoden kielenopettajaopiskelijoiden näkökulmia kielenopettajaidentiteetteihin

Tutkimuksemme tarkoituksena on selvittää, miten ensimmäisen vuoden kielenopettajaopiskelijat hahmottavat tulevan työnsä. Tutkimuksemme liittyy kielenopettajaidentiteettien tutkimukseen, jossa identiteetit ymmärretään pohjautuvan opettajan nykyisiin ja menneisiin kokemuksiin ja tulevaisuuden tavoitteisiin. Varsinkin alkuvaiheessa kielenopettajaidentiteettien tärkeänä muokkaajana ovat opettajan käsitykset tulevista tehtävistä ja työympäristöistä. Nämä käsitykset kertovat paitsi heidän tavoitteistaan, myös nykyhetkestä, jossa mielikuvat ohjaavat suuntautumista opintoihin ja niiden erilaisiin sisältöihin. Tutkimuksemme aineisto koostuu 63 kielenopettajaopiskelijan kuvista ja niihin liittyvistä teksteistä. Opiskelijoita pyydettiin kuvittelemaan ja kuvaamaan haavetyötään ja toisaalta työtä, jota he eivät haluaisi tehdä. Heitä pyydettiin myös kirjoittamaan, mitkä seikat voivat vaikuttaa eri tulevaisuudenkuvien toteutumiseen ja miten he voivat itse vaikuttaa tähän. Kuvien ja tekstien analyysimetodina oli laadullinen sisällönanalyysi ja sen perusteella löysimme neljä erilaista tapaa, jolla tulevaa työtä hahmotettiin: 1. opettajan ammatti vs. joku muu työ, 2. kaksi opettajan työn sisältöä, 3. työn eettiset arvot ja 4. ei opettamiseen liittyvä ammatti. Eri tavoin tulevaisuuttaan hahmottavat opiskelijat erosivat myös tavassaan hahmottaa omaa osuuttaan tavoitteen saavuttamisessa ja suhtautuivat näin myös eri tavoin käynnissä oleviin opettajan opintoihin. Tutkimuksen tuloksia voidaan soveltaa opettajaksi opiskelevien ohjauksessa ja opintojen alkuvaiheen orientaatiossa.

Anne Huhtala, Marjo Vesalainen:
Kielten aineenopettajankoulutuksen haasteet opiskelijoiden näkökulmasta

Tutkimuksessamme tarkastelemme kielten aineenopettajankoulutuksen toimivuutta opettajaksi opiskelevien näkökulmasta. Erityisen kiinnostuksen kohteena ovat aineenopettajankoulutuksen kokonaisuuteen liittyvät haasteet, joihin opiskelijat kertovat törmänneensä opettamisen asiantuntijuuteen kasvamisen prosessissa. Tutkimme asiaa sen kautta, millaista kritiikkiä opiskelijat esittävät aineenopettajankoulutuksesta ja pohdimme keinoja koulutuksen toimivuuden parantamiseksi. Teoreettisena perustana käytämme aiempaa tutkimusta opettajaksi opiskelevien ammatillisen asiantuntijuuden kehittymisestä. Pääasiallisena aineistona ovat vuonna 2017 suorittamamme e-lomakekyselyn vastaukset, joita on 17 kappaletta. Lisäksi tukeudumme vuonna 2011 kerättyyn

kyselyaineistoon, jolla kartoitettiin humanistiopiskelijoiden kokemuksia ja näkemyksiä aineenopettajankoulutuksen toimivuudesta; kyselyyn vastasi kaikkiaan 114 opettajaopiskelijaa. Koko aineisto on anonymisoitu, ja opiskelijat ovat antaneet luvan vastaustensa käyttöön tutkimusmateriaalina. Aineisto on analysoitu kvalitatiivisen sisällönanalyysin keinoin. Tuloksemme osoittavat, että kieltenopiskelijat eivät aina hahmota aineenopettajankoulutuksen osatekijöitä (opetettava aine, pedagogis-didaktinen teoriaosuus ja opetusharjoittelut) kokonaisuudeksi eivätkä välttämättä koe niiden tukevan toisiaan. Koulutusta pidetään liian teoreettisena ja osin myös liian kuormittavana, ja sen nähdään olevan turhan kaukana opettajan arkityöstä. Analyysimme perusteella tämä johtuu usein siitä, etteivät opiskelijat koulutuksen aikana sisäistä teorian ja käytännön välistä yhteyttä, vaan ajattelevat opettajan tarvitsevan ennen kaikkea konkreettisia työkaluja, käytännön osaamista. Osin tästä syystä juuri opetusharjoittelut koetaan opintojen antoisimpana ja hyödyllisimpänä vaiheena. Toisaalta harjoittelut voidaan kokea hyvin rankkoina, koska moni opiskelija on niiden aikana silloisen mukavuusalueensa ulkopuolella ja ensimmäistä kertaa aidosti opettajan roolissa. Ratkaisuksi esitämme nykyistä tiiviimpää yhteistyötä opettajankoulutuksen eri tahojen välillä sekä tiiviimpää dialogia niin opiskelijoiden kesken kuin opiskelijoiden ja opettajien välillä. Myös ohjauskeskusteluille kannattaisi varata lisäresursseja. Keskustelujen aikana olisi hyvä pohtia nykyistäkin enemmän opettajan asiantuntijuuden osa-alueita ja niiden kehittämistä. Lisäksi ohjauksessa olisi hyödyllistä panostaa opiskelijoiden itsesäätelytaitojen kehittymiseen ja jaetun vastuun toteutumiseen.

Aika Lauantai 12.30-14.00
Teema ARVIOINTI, YO-KOKEET
Paikka Minervatori 4 (K232)
Pj. Raili Hildén

Henna Heinonen, Maria Kautonen:

Ääntämistaitojen arvioinnin yhteydestä taitotasoihin ja puheen ymmärrettävyyteen

Ääntäminen on tärkeä osa kielitaitoa. Ääntämistaidot vaikuttavat muun muassa puheen ymmärrettävyyteen ja kuulijaystävällisyyteen. Poikkeavan ääntämisen tunnistaa helposti, mutta ääntämisen opettaminen ja arviointi koetaan silti haasteellisena. Tarve lisäkoulutukselle ja -materiaalille on suuri kieltenopettajien keskuudessa. Tässä esitelmässä tarkastellaan suomenkielisten ruotsinoppijoiden ääntämistaitoja arviointimatriisin avulla. Olemme tutkineet puhujien 1) ruotsin ääntämistaitojen ja puheen ymmärrettävyyden sekä 2) ääntämistaitojen ja suullisen kielitaidon taitotason välistä yhteyttä. Puhujina ovat suomenkieliset lukiolaiset (n=16) sekä aikuiset kielenoppijat (n=12). Oppijaryhmien ääntämistä tutkittiin kuulijakokein. Kuulijoina toimivat ääntämisen asiantuntijat (n=4) sekä suomen- ja ruotsinkieliset yliopisto-opiskelijat (n=18). Kuulijat arvioivat matriisin avulla niin äänteellisiä (vokaalit ja konsonantit) kuin prosodisia piirteitä (äännekestot, sanapainot, lausepaino, intonaatio, puhenopeus ja tauot). Ääntämisarvioita verrattiin puhujien saamiin ymmärrettävyysarvioihin sekä toisaalta suulliseen taitotasoon. Tulosten mukaan ääntämistaidot vaikuttavat puheen ymmärrettävyyteen. Lausepainon onnistuminen erottaa, koetaanko puhe täysin ymmärrettäväksi vai ei, kun taas äänteiden onnistuminen ratkaisee, onko puhetta helppo ymmärtää vai ei. Tulokset paljastavat myös, että eri tasoisten oppijoiden ääntämisessä on äänteellisiä ja prosodisia poikkeavuuksia ja että ääntämistaidot paranevat taitotasolta toiselle noustaessa. Tutkimus osoittaa, että ääntämistaitojen arviointi osa-alueita erittelemällä tuottaa hyödyllistä ja sovellettavaa tietoa opetukseen. Arviointimatriisilla saatiin yhteneväisiä arvioita ja pystyttiin osoittamaan, että eri kuulijaryhmät arvioivat ääntämistä eri tavalla.

Tuula Jäppinen, Ella Hakala, Sanna Rämö, Taija Udd:

Tehoa tekstitaitojen arvioimiseen

Kokeilumme tavoitteena on ollut luoda digitaalisia arviointityökaluja suomi toisena kielenä -opetuksen tueksi. Olemme halunneet kehittää arviointia sekä opettajan että opiskelijan näkökulmasta: tarjota opettajalle työkaluja, joiden avulla palautteen antaminen on aiempaa tehokkaampaa ja toisaalta auttaa opiskelijaa hahmottamaan paremmin oman kielitaitonsa kehittämiskohteet. Kokeilun tavoitteet ovat lähteneet käytännön tarpeista. Olemme luoneet materiaalia edistyneille suomenoppijoille, koska heille soveltuvia materiaaleja ja työkaluja ei ole tarjolla erityisen paljon. Lisäksi lähtökohtina ovat olleet materiaalin digitaalisuus sekä korkeakoulujen yhteistyö materiaalien tuottamisessa ja käyttämisessä. Työssämme olemme keskittyneet kirjallisten taitojen arviointiin. Materiaalin laadinta liittyy valtakunnalliseen hankkeeseen Digijoujou, Suomen ja ruotsin kielen joustava oppiminen ja ohjaus tulevaisuuden työelämän tarpeisiin, jossa on mukana 12 korkeakoulua. Olemme kehittäneet kahta arviointi- ja palautetyökalua suomi toisena kielenä -opetukseen. Ensinnäkin olemme luoneet Emended-sovellukseen suomenkielisiä palautteita, joiden avulla opettaja voi antaa opiskelijoille monipuolista palautetta heidän kirjoittamistaan teksteistä. Sovelluksen ideana on se, että kerran kirjoitettua palautekommenttia voi jatkossa käyttää aina uudelleen ja toisaalta muokata sitä haluamallaan tavalla. Tämä tuo opettajan työskentelyyn toisaalta tehoa, kun samaa asiaa ei tarvitse kirjoittaa aina alusta alkaen uudelleen, ja toisaalta palautteeseen laatua, koska kommentteihin on liitetty pohdittuja esimerkkejä ja linkkejä relevantteihin lähteisiin. Toiseksi olemme

laatineet itsearviointiin soveltuvan, Moodle-pohjaisen testipankin. Sivuston tehtävien tavoitteena on auttaa edistynyttä S2-opiskelijaa tunnistamaan mahdollisia aukkoja omissa kirjallisen viestinnän taidoissaan. Tehtävät tehtyään opiskelijalla on parempi käsitys oman kielitaitonsa kehittämiskohteista ja hän voi jatkaa opiskelua itsenäisesti tai sopia opettajansa kanssa sopivista lisäharjoituksista.

Katja Kemppainen:

Ylioppilaskokeiden vaikutus viestinnällisen kielenhallinnan kehittymiseen

Kerron esityksessäni lukiolaisten suullisen ja kirjallisen kielitaidon tasoa vertailevan väitöstyöni tutkimusasetelmasta. Tutkimuksessani selvitän, miten lukiolaisten suullinen ja kirjallinen kielenhallinta kehittyvät nykymuotoisiin kielikokeisiin valmentavien opintojen aikana. Tavoitteenani on edistää arviointikäytänteiden kehitystyötä sekä kielitaidon eri osa-alueiden huomioimista lukio-opetuksessa. Tutkimukseni teoreettinen viitekehys perustuu kieli- ja oppimiskäsitysten sekä opetus- ja arviointimenetelmien kehittymiseen ajan saatossa. Tutkimushenkilöinä toimivat noin 100 abiturienttia opettajineen. Tutkimusaineisto koostuu lukion opiskelu- ja arviointimenetelmiä koskevista opiskelijoiden ja opettajien kyselyvastauksista, opiskelijoiden suullisista ja kirjallisista kielinäytteistä sekä opiskelijoiden kielibiografisista kuvauksista ranskan kielen käyttöympäristöjä ja -määriä koskien. Selvitän kyselyaineistoni avulla, miten nykymuotoisen ylioppilaskokeen sisällöt vaikuttavat opettajien kieli- ja oppimisteoreettisiin käsityksiin sekä testaus- ja arviointikäytänteisiin. Työhypoteesini on, että suullisen kielenhallinnan harjoitteleminen jää lukion arjessa ylioppilaskokeissa menestymisen kannalta merkityksellisten kirjallisten taitojen varjoon. Tarkastelen hypoteesini todentumista teorialähtöistä teemoittelua sekä tilastollisia analyysikeinoja käyttäen. Kielinäytteiden keräämisessä hyödyntämäni kielisimulaatiot mahdollistavat suullisen ja kirjallisen kielenhallinnan dokumentoinnin ja analysoinnin autenttisenomaisissa kielenkäyttötilanteissa ja tarjoavat siten toistaiseksi ainutlaatuisen näkymän erityisesti toiminnallisen kielitaidon kehittymiseen. Tutkimuksessani selvitän, mille Eurooppalaisen viitekehyksen taitotasolle opiskelijoiden suulliset ja kirjalliset kielinäytteet sijoittuvat. Tutkin myös suullisten ja kirjallisten näytteiden välisiä eroavaisuuksia performanssi- ja virheanalyysin keinoin. Lukion nykymuotoinen tutkintorakenne huomioiden voidaan olettaa, että suulliset kielinäytteet vastaavat tasoltaan kirjallisia näytteitä heikommin opetussuunnitelmapohjaisia tavoitteellisia taitotasoja. Kartoitan opiskelijoiden kielibiografisten kuvausten pohjalta formaalien ja informaalien oppimisympäristöjen vaikutusta kielenhallinnan kehittymiseen. Vertaan kielinäytteiden tasoa korrelaatio- ja regressioanalyysiä hyödyntäen opiskelijoiden kielibiografioiden mukaisiin ranskan kielen käyttömääriin ja oppimisympäristöihin. Kirjalliseen päättökokeeseen tähtäävässä kouluopetuksessa kielenhallinta kehittyy oletusarvoisesti muotopainotteisesti. Koulun ulkopuolisten oppimisympäristöjen voidaan puolestaan olettaa tukevan viestinnällisen kielenhallinnan kehittymistä.

Raili Hildén:

Kokelaiden menestyminen erityyppisissä tehtävissä toisen kotimaisen kielen ruotsin ylioppilastutkinnon ensimmäisessä digitaalisessa kokeessa

Esitys on osa monitieteistä tutkimushanketta, jossa analysoidaan suomalaisen ylioppilastutkinnon validiutta (Kane, 2006; Toulmin, 2003). Suomalaisen ylioppilastutkinnon lakisääteinen tehtävä on mitata lukion opetussuunnitelman tavoitteiden toteutumista. Kielikokeet perustuvat viestinnällisen kielitaidon ja monilukutaidon tavoitteisiin (EVK, 2001 ja 2018), ja niiden tulee isossa ja tärkeässä kokeessa edustaa näitä riittävän laajasti, monipuolisesti, yhdenmukaisesti ja käytännöllisesti (Bachman & Palmer, 2010). Ruotsin kielen koe digitaalistui syksyllä 2017, ja sen myötä tehtävätyypitkin uudistuivat. Tutkimuskysymykset ovat 1)Miten kokelaat menestyivät eri osataitoja mittaavissa tehtävissä? 2)Miten kokelaat menestyivät tehtävissä, jotka eroavat toisistaan teeman, diskurssityypin ja kognitiivisten operaatioiden puolesta? 3)Onko

menestymisessä kokelasryhmien välisiä eroja? Aineistona on syksyn 2017 keskipitkän ruotsin kokelasjoukko (n=6426), jonka tehtävät analysoitiin laadullisesti. Tehtäväpiirteet yhdistetään määrälliseen kokelasdataan ja analysoidaan tilastollisen päättelyn keinoin. Alustavien tulosten perusteella eri osataitojen väliset korrelaatiot ovat varsin korkeita. Vaativin osakoe oli rakenteita ja sanastoa mittaava, helpoin taas monimediaista lukemista testaava osakoe. Tytöt menestyivät kaikissa osakokeissa hiukan poikia paremmin, mutta alueiden välillä ei ollut eroja. Tehtäväpiirreanalyysit tehdään kevään 2019 aikana. Tulosten perusteella pohditaan viestinnällisen kielitaidon laatua ja toteutumista ruotsin kielen lukio-opetuksessa ja esitetään pedagogisia johtopäätöksiä ja suosituksia lukion opetussuunnitelman uudistuviin perusteisiin.